

İBRAHIMOVA ELZA İMAMƏDDİN QIZI

azərbaycanlı bəstəkar, Azərbaycanın xalq artisti(2008).
Azərbaycanın və Dağıstanın xalq artisti. [1][2]

Həyatı

Elza İbrahimova 1938-ci ildə Hacıqabul şəhərində anadan olmuşdur. Bakıda 8 saylı musiqi məktəbini, 1957-ci ildə A.Zeynallı adına orta ixtisas musiqi məktəbinin bəstəkarlıq sinfini, 1964-cü ildə Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) bəstəkarlıq şöbəsini bitirmişdir. Hələ uşaq yaşlarından musiqiyə olan böyük məhəbbəti valideynləri tərəfindən dəyərləndirilir və o musiqi məktəbinə yazılır.

Yaradıcılığı

Elza İbrahimova 1969-cu ildə ilk mahnısını bəstələyir. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş "Yalan ha deyil" mahnısının ilk ifaçısı Şövkət Ələkbərova olur. Azərbaycanda tanqo ritmini estradaya gətirən ilk bəstəkarlardan biri olan Elza İbrahimovanın Rəfiq Zəkanın sözlərinə bəstələdiyi "Qurban verərdim" əsəri sovet dövründə bədii şura tərəfindən o qədər də yaxşı qarşılanmır. Çünki tanqonun burjua ahənginin sovet ruhuna uyğun gəlmədiyi bildirilir.

Amma sonradan "Qurban verərdim"lə bərabər "Sən mənə lazımsan" (söz. Əliağa Kürçaylı), "Bağçadan keçmisən" (söz. Ə.Əlibəyli) və sair tanqo ritmində yazılmış musiqilər bəstəkarın sevilən mahnıları siyahısına qoşulur.

Yaradıcılığı təkcə estrada janrı ilə kifayətlənməyən bəstəkar diplom işi üçün yazdığı fortepiano və orkestr üçün üçhissəli konsert, "Afət", "Şeyx Şamil" və "Yanan laylalar" operalarının, həmçinin Azərbaycanda neft sənayesinin 130 illiyi münasibəti ilə neftçilərə həsr olunmuş himnin də müəllifidir.

Yaradıcılığında bir-birindən maraqlı, orijinal mahnılarla bərabər romanslar, sonatalar, kvartetlər də bəstələyib. Bəstəkarın Rəşid Behbudovun ifasında səslənən "Ey vətən" əsəri bütün dünyada Azərbaycanı tərənnüm edən mahnılardan biri olmuşdur. Azərbaycan şairlərinin yüzlərlə şeirlərinə və rus dillərində onlarla poetik nümunəyə musiqi yazmışdır.

1992-ci ildə Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi adına layiq görülmüşdür.

2008-ci ildə Azərbaycan Respublikasının xalq artisti adına layiq görülmüşdür.

Uzun sürən xəstəlikdən sonra 11 fevral 2012-ci ildə 74 yaşında vəfat etmişdir.

Əsərləri

"Afət" operası (əsərin müəllifi: Hüseyn Cavid)

"Yanan laylalar" operası (libretto – Ramiz Heydər, 1992);

Z.Ziyadoğlunun söz. solist və simfonik orkestr üçün "Neftçilər himni" (2001).

"Dünya sevənlərindi" kinofilminə musiqi (1998).

R.Heydər, B.Vahabzadə, O.Qoçulu, V.Əziz, V.Səmədoğlu, R.Əfəndiyeva və b. şairlərin söz. mahnı və romanslar (1990 – 2001).

Maykl Ceksonun xatirəsinə "Rekviyem", 2009

Filmoqrafiya

Nəğməkar torpaq (film, 1981)

Bağışla (film, 1983)

Qayıdış (film, 1992)

Yalçın (film, 2004)

Sən yadıma düşəndə... (film, 2013)

QAYNAQ

azərbaycanın xalq artisti, bəstəkar elza ibrahimova 79 il əvvəl anadan olub.

BAKİ, 10 yan — Sputnik. Görkəmli bəstəkar Elza İbrahimova 1938-ci il yanvarın 10-da Hacıqabul şəhərində anadan olub.

Bakıda 8 saylı musiqi məktəbini, 1957-ci ildə A.Zeynallı adına orta ixtisas musiqi məktəbinin bəstəkarlıq sinfini, 1964-cü ildə Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) bəstəkarlıq şöbəsini bitirib. Hələ uşaq yaşlarından musiqiyə olan böyük məhəbbəti valideynləri tərəfindən dəyərləndirilib və o musiqi məktəbinə yazılıb.

Elza İbrahimova 1969-cu ildə ilk mahnısını bəstələyib. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş "Yalan ha deyil" mahnısının ilk ifaçısı Şövkət Ələkbərova olub. Azərbaycanda tanqo ritmini estradaya gətirən ilk bəstəkarlardan biri olan Elza İbrahimovanın Rəfiq Zəkanın sözlərinə bəstələdiyi "Qurban verərdim" əsəri sovet dövründə bədii şura tərəfindən o qədər də yaxşı qarşılanmır. Çünki tanqonun burjua ahənginin sovet ruhuna uyğun gəlmədiyi bildirilir. Amma sonradan "Qurban verərdim"lə bərabər "Sən mənə lazımsan" (söz. Əliağa Kürçaylı), "Bağçadan keçmisən" (söz. Ənvər Əlibəyli) və sair tanqo ritmində yazılmış musiqilər bəstəkarın sevilən mahnıları siyahısına qoşulub.

Yaradıcılığı təkcə estrada janrı ilə kifayətlənməyən bəstəkar diplom işi üçün yazdığı fortepiano və orkestr üçün üçhissəli konsert, "Afət", "Şeyx Şamil" və "Yanan laylalar" operalarının, həmçinin Azərbaycanda neft sənayesinin 130 illiyi münasibəti ilə neftçilərə həsr olunmuş himnin də müəllifidir.

Yaradıcılığında bir-birindən maraqlı, orijinal mahnılarla bərabər romanslar, sonatalar, kvartetlər də bəstələyib. Bəstəkarın Rəşid Behbudovun ifasında səslənən "Ey vətən" əsəri bütün dünyada Azərbaycanı tərənnüm edən mahnılardan biri olub. Azərbaycan şairlərinin yüzlərlə şeirlərinə və rus dillərində onlarla poetik nümunəyə musiqi yazıb.

TANIMADIĞINIZ MƏŞHUR - ELZA İBRAHIMOVA

Qızılgül Abdinova

Yəqin bu da dünyanın yazılmamış qanunlarındanandır.

Toplumlar, xalqlar zaman-zaman hansısa bir dəbin arxasınca getməkdən bezib, yorulub, özlərinə, öz köklərinə qayıtmaq ehtiyacı hiss edirlər. Zənnimcə, bizim cəmiyyətdə də hazırda bu proses gedir. Fikir verirsinizsə, müasir mahnılar daha o qədər də könül açmır. İnsanlar muğama, xalq mahnılarına və ötən dövrlərin bəstələrinə qulaq asmağa üstünlük verirlər.

Yorğun ruhumuzu bitkin, bütöv, bənzərsiz və təkrarsız mahnıların ixtiyarına vermək istəyirik. Görünür elə buna görə də Elza İbrahimovanın mahnıları efirlərin “bəzəyinə” çevrilib.

...Bir neçə ilin söhbətidir. Hansısa radioyayımların biri gecənin bir aləmi Akif İslamzadənin ifasında “Bu gecə” mahnısını səsləndirmişdi. Xəyalımda sakit axan çay, yarpaqların pıçiltısı, təmiz, ulduzlu səma, bədirlənmiş ay canlanmışdı. Bir şeirə

bəstələnmiş mahnı başqa bir şeirdə aydın verilən təsviri necə olduğu kimi yarada bilərmiş insanın xəyalında? Bu təsvir talesiz Mirzə Şəfi Vazehin məşhur şeirindəkinin eyni deyildimi?

Bülbülün bağı yanıq, nəğməsi nalan bu gecə,

Bürüyüb bağçaları, bağları hicran bu gecə.

Çöl yatıb, çay uyuyub bir əbədi nəğmə ilə

Ay doğub, ayna sular nur ilə rəqsan bu gecə.

Akif oxuyurdu:

Könlümdə aylı-ulduzlu asiman var bu gecə...

Mən sənətsünas deyiləm, ona görə də qulaq asdığım ifalara, mahnılara yalnız könlümün hökmünə əsasən qiymət verirəm: bu mahnı şedevrdir - şedevr ifa, şedevr bəstə. Artıq ikinci yazımdır ki, həmin ifadan bəhs eləməli oluram və buna görə diqqətli oxucular məni qınamasınlar. Bəxtiyar Vahabzadənin Elza İbrahimovanın mahnıları haqqında hələ 1984-cü ildə yazdıqları mənim kimi qarşılarına bu gün çıxsaydı, onlar da təəccüblərini bölüşərdilər.

Bəxtiyar Vahabzadə yazır:

“Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır. O, gözlə görünən dünyanın deyil, görünə bilməyən, içəridən bizi dalğalandıran hisslərin, həyəcanların, bir sözlə iç dünyamızın rəssamıdır”.

..Elza İbrahimova 1938-ci il, yanvarın 10-da anadan olub. Kiçik yaşlarından musiqiyə həvəsini və görünür, istedadını hiss edən valideynləri onu 8 sayılı musiqi məktəbinə qoyurlar. Sonra Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbini, daha sonra Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova Cövdət Hacıyevdən, Qara Qarayevdən dərs alır. Onun diplom işi –“Fortepiano və orkestr üçün konsert” təkcə müəllimi Qara Qarayev deyil, maestro Niyazi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdi: “Maraqlı, ancaq fortepiano fakturalı pianoçu üçün mürəkkəb əsərdir”.

Bundan sonra yaradıcı fəaliyyətə başlayan bəstəkar Qarabağ mövzusunda “Yanan laylalar”, Hüseyn Cavidin “Afət” poeması əsasında operalarının, neft sənayesinin 130 illiyinə həsr olunmuş “Neftçilər himni”nin, Şeyx Şamilin 200 illiyinə həsr olunmuş operanın, Bəxtiyar Vahabzadənin, Vahid Əzizin, Vaqif Səmədoğlunun, Rüzgar Əfəndiyevanın, Ramiz Heydər in şeirlərinə yazılmış yüzlərlə mahnının müəllifidir.

Elza İbrahimova ilk mahnısını 1968-ci ildə yazıb. Bir il sonra milli radioda səslənmişdi. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş “Yalan ha deyil” mahnısı uğur qazandıqdan sonra ikinci mahnı - “Bakının işıqları” meydana çıxır. Elza İbrahimovanın bəstəsi ola, Şövkət Ələkbərovanın da ifası - necə olar? Mahnı, əlbəttə, böyük uğur qazanır. Elza İbrahimova mahnı bəstəkarı kimi tanınıb. Yəni onun fəaliyyətində mahnı yaradıcılığı əsas yeri tutur. O, bir müddət “Dan ulduzu” vokal-instrumental ansamblında işləyib. Mahnılarını kimlər oxumayıb? Rəşid Behbudov, Oqtay Ağayev,

Flora Kərimova, Akif İslamzadə, Elmira Rəhimova, Gülağa
Məmmədov, İslam Rzayev, İlhamə...

...Biz, iki əsrin qovşağında yaşamış bütöv bir nəsil Emin
Sabitoğlunun, Ələkbər Tağıyevin, Elza İbrahimovanın
mahnılarıyla “böyümüşük” - bunu kim dana bilər? O dövrkü
gəncliyin sevimli teletamaşası olan “Unuda bilmirəm”dəki
(rejissoru Təriyel Vəliyev, ssenari müəllifi Aslan Qəhrəmanov)
“Gəl-gəl, gülüm” mahnısı kimin yadından çıxar?

Nəğmə dolu bir dünyama

göz açmışdı o gözlər.

Bir ömürlük məhəbbətdən

söz açmışdı o gözlər...

Əvəzedilməz Flora Kərimovanın hıçqırıqları dinləyicilərin
hıçqırıqlarına qarışırdı.

Niyə birdən yoxa çıxdı

O bəxtəvər gülüşlər,

Niyə məni belə yıxdı,

Niyə məni belə yıxdı

O bəxtəvər gülüşlər?!

Bu isə bir az əvvəlin mahnısı idi:

Qəlbimdən uzaqlara açılı bir pəncərə,

Ayrılıqdan o yana dünya olurmu görən?

Gözlərimin önündə eşqimiz pərən-pərən...

İlk ifaçısı kimi İlhaməni tanıyırdıq. Amma mahnı Flora Kərimova üçün yazılıbmış. Sadəcə olaraq, həmin ərəfədə Flora xanım xaricə gedir və Elza İbrahimova onunçün yazdığı iki mahnını “Bilməzdim”i və “Sən yadıma düşəndə”ni başqa sənətkarlara verməli olur. Elmira Rəhimova “Sən yadıma düşəndə” mahnısını elə gözəl ifa edir ki, Flora xanım o mahnıya bir də qayıtmır.

Gül açar, dünya gülər

Aləmə nur tökülər

Sən yadıma düşəndə.

Sadə, olduqca sadə və anlaşıqlı Azərbaycan dilində yazılmış şeir Elza İbrahimovanın musiqi xalisində neçə rəngə düşüb, neçə cür bərq vurub, tapa bilərsinizmi?

Mən təzədən gələrəm

Sevmək üçün həyata...

Əli Kərimin “Qayıt” şeirinə yazılmış mahnı da elə bil həyatdan cavan köçmüş şairin özünü səsləyirdi:

Həsrətin araya atdı dağ, dərə

Sönən işıq oldun, batan səs oldun...

Və ya Akif İslamzadənin səsində bir, Gülağa Ağayevin səsində başqa rəng alan ötən günlər.

O çağlar necə də mənə haydılar,

Könlümə, gözümə şəfəq yaydılar.

Bəxtiyar Vahabzadənin “Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır” fikri bəstəkarın daha bir mahnısında “Gecələr bulaq başı”nda da təsdiqi tapır.

Bulaq nəğmə dilində

gündüz gördüklərini

gecəyəmi danışır?

Fikir verirsinizsə, Elza İbrahimova bəstələmək üçün seçdiyi şeirlərin misraları aydın, dəqiq və qafiyələri də yerində olur. O, qafiyəbaz şairlərin dəbdəbəli, lakin konkret məna ifadə etməyən şeirlərinə üz tutmur, həm mənası, həm də qafiyəsi yerində olan şeirlərə nəğmə bəstələyir. Görünür, bu da onun mahnılarının bitkin, dolğun təsir bağışlamasında rol oynayır.

Elza İbrahimova əl atdığı şeirin hansı mövzuda olmasından asılı olaraq, ən orijinal və ən könül oxşayan çalarda işləyir həmin bəstəni. Məsələn, yəqin mənimlə razılaşırsınız ki, bəzən bəstəkarlar vətən haqqında mahnıları yalnız bu mövzuya da müraciət etdiyini nümayiş etdirmək xatirinə yazır. Ona görə də mahnı nə qulaqları oxşayır, nə də sonradan yadda qalıb, zümzümə olunmur. Elza İbrahimovanın “Ey Vətən” mahnısı isə vətənə təmiz, səmimi, ülvə sevgi çağırmasıdır. Təsadüfi deyil ki, bu mahnı dahi Rəşid Behbudovun ifasında dünyanı gəzib, odlar yurduna sevgi himni kimi konsertlərin yekununda səslənib.

Nəğmə dolu bir ürəyəm,

Torpağına baş əyərəm

Ey Vətən...

Bir anamdan,

bir də səndən

bu dünyada

doya bilmirəm

Ey Vətən!..

... 2008-ci ildə Elza İbrahimovanın 70 yaşı tamam olanda Xalq artisti adını hələ onda aldı. “Yanan laylaların” səhnələşdirilməsi haqqında Mədəniyyət Nazirliyinin 1993-cü il qərarını isə, bəstəkarın qardaşı Çingiz İbrahimovun dediyimi kimi, “arxivdə toz basıb”.

Çingiz müəllim bizimlə söhbətində bacısının mənzillə bağlı arzusunun gerçəkləşdiyini bildirmişdi. Lakin “15 il gözləyəndən sonra ev alan bacısının 20 illik həsrətinin göyərmədiyini” demişdi.

“Ramiz Heydər yubileyində Elza İbrahimova özü səhnədə bu operanın dörd səhnəsini ifa elədi” deyərək, bəstəkarın heç olmasa bununla öz istəyini reallaşmasını təmin etmək istədiyinə işarə vurmuşdu. Üstəlik, qeyd eləmişdi ki, nazirliyin sözügedən qərarının həyata keçirilməsinə mane olanlar var.

“Mətbuatı izləsəniz, Elza xanımın haqqındakı yazıları oxusanız, onların kim olduğunu bilərsiniz”.

O zaman Elza İbrahimovanın özüylə əlaqə saxlasaq da, sevimli bəstəkarımızla geniş söhbət etməyə müvəffəq ola bilmədik. Xəstə olduğunu bildirən Elza xanım könlümüzü sındırmaq istəmədi: “sonra danışarıq, yaxşımı?”.

“Neynək, təki sağlıq olsun” demişdim. Amma.., əcəl imkan vermədi... Elza xanım bu gün dünyasını dəyişdi...

Məkanı cənnət olsun...

Qızılgül Abdinova

Modern.az

[QAYNAQ](#)

Elza İbrahimovanın qardaşı əsəbləşdi: "**Pul
buraxardınız Teymur oxuyardı da, niyə
yatmışdınız?**"



Əfsanəvi bəstəkar, xalq artisti Elza İbrahimovanın qardaşı Çingiz İbrahimov "Ölkə.Az"-ın suallarını

cavablandırıb:

- Çingiz müəllim, bir neçə gün öncə şairə Tərlan Asnoun redaksiyamıza müraciət edərək bildirmişdi ki, Elza İbrahimovanın onun "Etiraf" adlı şeirinə bəstələdiyi mahnının ifasını bəyənməyib. Hətta sözlərinin mahnıdan çıxarılmasını istəmişdi. Siz də mövzuyla əlaqədar müraciət etdiniz, danışmaq istədiyinizi bildirdiniz. Buyurun...

- Elza xanımla qanımız birdir, bacı-qardaş, altmış ildən çox onun yanında olmuşam. Dörd ildir "Youtube"-da Elza xanımın kanalını yaratmışam və ona xidmət edirəm. Artıq beş ildir aramızda yoxdur və yuxarıdan ruhu bizə baxır. Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin. Müxtəlif təbəqələrdən onun haqqında xoş sözlər eşidirəm və bu, mənimçün şərəfdir. O ki qaldı Tərlan xanıma, onu şəxsən tanımıram. Hətta nə zamansa Flora xanımın

qudasının olmasından da xəbərsizəm,
maraqlanmamışam. 18 il Yüngül Sənaye
Nazirliyində çalışmışam. Axırncı nazirim əməkdar
incəsənət xadimi Fəxriyyə Xələfovanın atası,
Heydər Əliyevin bacısının həyat yoldaşı Rafiq
Xələfov olub.

- Mahnıdan danışaq...

- Tərlan Asnounun üzünü də görməmişəm. Elza
xanım çox dəyərli bir külliyyat qoyub gedib. Kimsə
desə ki, Çingiz müəllim, mən sizə bir milyon pul
verirəm, Elza xanımın əsərini verin oxuyum, dünya
alt-üst də olsa, icazə vermərəm. Onun adı
brenddir, markadır və istəmərəm ki, kimsə bacımın
əsərini səviyyəsiz formada oxusun. Onun
əsərlərinin 90-95 faizi Flora Kərimovayla bağlıdır və
əlli ilə yaxın əməkdaşlıq ediblər. O dövrdə pul,
satmaq kimi məsələlər yox idi, əsərlərini də

satmırdı.

- Bəs necə dolanırdı?

- Sovet dövrü tamam başqa idi. Düzdür, dövlət ona çox yüksək qonorar vermirdi, amma həm televiziya da işləyirdi, həm musiqi kollecində dərs keçirdi, normal dolanırdı.

- Tərlan xanım ilə olan məsələ haqda danışacaqsız?

- Bu xanıma görməmişəm və tanıyıram. Mən Elza xanımın hit əsərlərindən ibarət kitab tərtib etmişəm, Hacıqabul rayonunun icra başçısı da kömək edib, bu kitab işıq üzünə görüb. Bu təşəbbüs mənimdir və borcumdur. Ömrü boyu Elza xanıma kömək etmişəm. Altmış il bacıma qulluq etmişəm, ancaq özümə nə prodüser, nə menecer, nə də

impressario deməmişəm. Sadəcə, qardaş kimi arxa olmuşam. İncəsənət çətin bir yoldur. Özümü tərifləmək istəmirəm. Amma Çingiz olmasaydı, Elza xanım çətin olardı. Yol bağlayan çox olub.

- Elza İbrahimovanın əsərlərinin vərəsəlik hüququ Ələkbərova Zəhra Adil qızındadır? Yəni, Elza xanımın qızında...

- Bəli, ondadır və qızı mənə etibarnamə verib. Ona görə öz-özümdən soruşuram ki, bu mübahisənin predmeti, məntiqi nədir? Elza xanımın səslənməyən çox mahnıları var. Bacım dünyadan köçəndən sonra əsərlərinə yaxın durmurdum. Musiqiçi deyiləm, amma bir sinif skripka, bir sinif də pianino oxumuşam, ifa da edə bilirəm. Ancaq beş ildir heç bir alətə yaxın durmuram. Biz hələ o təsirin altındayıq. Çox adam küçədə saxlayıb, soruşur ki, imicinizi dəyişmişsiniz? Deyirəm, Allah o imicdən

sənə qismət eləməsin, bacımla əlaqədardır. Heç vaxt saqqal və biğ saxlamamışam, yalnız əsgərlikdə biğ saxlamışam. O mühitdən çıxmaq istəmirəm. Bacım dünyasını dəyişəndə Flora xanım yanımdaydı, mənə təsəlli verirdi. Maraqlıdır ki, şairə xanım nə bacım xəstə olanda, nə də vəfat edəndə bizə gəlməyib. Elza xanım bir ay Mərkəzi Klinik Xəstəxanada yatdı, bütün media yazırdı, diqqət göstərirdi. Elza xanım da onu tanımırdı, hörmətli müğənni Teymur Əmrah vasitəçi olub. Söhbət 10-12 il əvvəldən gedir.

- Tərlan xanım bildirir ki, şeirin adı "Etiraf"dır, amma gənc ifaçı mahnını başqa adla oxuyub...

- Sizə Tərlan xanımın öz xəttiylə yazılmış kağızı da təqdim edəcəyəm. O, həmişə peşəkar şairlərlə işləyib, özfəaliyyət şairlərin şeirlərinə yaxın

durmayıb. Həyat yoldaşım İsmayılıdır. Onun bir rəhmətlik qohumu özfəaliyyət şeirlər yazırdı, ona da yaxın durmadı.

- Deməli, Tərlan Asnunun şeirini bəyanib ki, musiqi bəstələməyə razılıq verib.

- Elza xanım bir neçə şeirin içindən bir şeiri seçib. Ona heç kim sifariş verməyib və verə də bilməzdi. Dəfələrlə öz qulağımla eşitmişəm. Deyiblər ki, guya Elza xanım tək-tənha olub, varisi yoxdur. Onun varisi qızı və mənəm.

- Aygül Ağayeva Tərlan Asnuna bildirib ki, mahnıya və aranjimana böyük məbləğdə pul xərcləmişəm...

- Mənə Aygül Ağayeva zəng vurdu və bildirdi ki, nömrənizi Aybəniz Həşimovadan almışam, görüşə

bilərikmi? Aybəniz xanıma da böyük hörmətim var, Şövkət Ələkbərovanın tələbəsi olub. Görüşdük, soruşdum ki, müğənnisinizsə, neçə ildir mən sizi niyə heç yerdə görməmişəm? Həm də sizin səhnə mədəniyyətinizdən xəbərsizəm, ifanızı eşitməmişəm. Soruşdum ki, ifa olunmuş mahnılarından oxumaq istəmirsiniz? Bir haşiyə çıxım. Elza İbrahimova "Ey vətən" mahnısını Flora Kərimova üçün yazıb. Amma Rəşid Behbudov kimi dahi "Ey vətən"-i Flora Kərimovadan sonra oxudu və bütün dünyaya tanıtdı. O əsər ifa olunanda mən ayağa qalxıram. Bu ifaçını tanımadığıma görə də dedim ki, başqa mahnılarını oxuyun.

- Bəs sizi necə inandıra bildi?

- Dedi ki, çalışaram, Elza xanımın adına layiq şəkildə təqdim edim. Növbəti dəfə mənə disk göstərdi. "Gəl barışaq" mahnısını ifa etmişdi. Həm

də Aybəniz Haşimovanın təqdimatı diqqətimi
çəkmişdi. Gördüm ki, zövqlü xanımdır, eyni
zamanda yazıçıdır, ziyalıdır. Maraqlı gəldi ki, niyə
məhz Elza xanımın repertuarı? Axı indi hamısı
toyxana janrında oxuyur. Nə yaxşı ki, belə şüurlu,
gələcəyi fikirləşən insanlar var. Nə yaxşı ki, bu
mahnı mənim telefonumda olub.

- Tərlan xanımda da həmin ifa var idi.

- Bilmirəm, xəbərim yoxdur. Nəysə, Aygül xanımın
bu mahnını oxuması, aranjiman prosesi altı ay
çəkdi. Gürcüstanlı aranjimançı Givi mahnını
aranjiman etdi, ifanı da bəyəndim.

- Məbləği açıqlamadınız...

- Elza xanımın varisi qızıdır və hüquqlar da ona
məxsusdur. Amma kiminsə nəsə hədiyyə etməsi

məbləğ sayılmır.

- Konkret məbləğ?

- Aygül xanım mənim bilmədiyim formada Elza xanımın qızına hədiyyə edib. Tərlan xanım isə bir qəpik xərcləmədən qarşımıza iddia qoyur. Niyə? İlk gündən işimizə maneçilik törədirdi. Elza xanımı tanımır, xəstə olanda yanına gəlməyib, beş ildən sonra internetdən mənə başsağlığı verir. Bu gülməli deyilmi? Bu adam bizimlə tanış olmaq istəmir. Niyə? Bu günə qədər Elza xanımın qızıyla tanış olmaq istəməyib. Flora xanımın özünü tənqid edir, qızını tərifləyir. Flora xanım özü sənətkar olduğu üçün gənclərə qısqanlıqla yanaşmır, dəstək olur. Öz aranızda danışın da, keçmişdə quda olmusunuz. Deməli, bu, "qara piar"dır və bu yolla şöhrət qazanmaq istəyirsiniz. Elza xanımın əsərləri Xəlil Rza, Vaqif Səmədoğlu, Bəxtiyar Vahabzadə,

Vahid Əziz, Əliağa Kürçaylı kimi peşəkar, tanınmış şairlərin sözlərinədir. Onun dəst-xətti olan not hər bir şair üçün böyük bayram idi. Hər adamın şeirinə əsər yazmırdı. Tərlan xanım, papağını göyə atmalıdır ki, Elza İbrahimovanın mahnısıyla tarixə daxil olub.

- Amma doğrudan da mahnının yaxşı sözləri var...

- İmtina etmək istəyirsə, bunu yazılı surətdə etsin. Bunu etməsə, səhər deyəcək ki, sözlərimi niyə mahnıdan çıxartmamısınız? Bu xanım bir qara qəpik xərcləmədən həmin mahnıyla tarixə düşüb.

- Aygül Ağayeva mahnının sözlərini dəyişib?

- Şeir "Bağışla, gülüm" adlanır. Orada gülüm sözü dəyişilib, vəssalam. Dedim ki, böyük qəbahət deyil,

olar. "Nazəndə sevgilim yadıma düşdü" adlı məşhur mahnı var, müəllifi bədnam qonşumuzun nümayəndəsidir, Azərbaycan xalqı üçün işləyib, Qara Qarayevin birinci tələbəsidir-Andrey Babayev. O mahnının sözləri İslam Səfərlinindir, Muazzez Ersoya qədər o əsəri oxuyub. İslam Səfərlinin oğlu indi böyük rəssamdır. Belə çıxır ki, İslam Səfərlinin oğlu desin, bu musiqini bədnam qonşumuz yazıb, sözləri mahnıdan çıxardıram? "Kimlər gəldi, kimlər getdi" əsərini də Andrey Babayev yazıb, sözləri Zeynal Cabbarzadəninindir. Axı bu Azərbaycan xalqına xidmət edib.

- Olmazdımı ki, Aygül Ağayeva mahnını oxuyanda Tərlan Asnounla əlaqə saxlayıb, halallıq alaydı? Yaxud siz bu barədə Aygül xanımı məlumatlandıra bilərdiniz...

- Flora xanım efirdə bu barədə danışır da.

- Amma Tərən xanım deyir ki, Flora xanıma elə söz deməmişəm.

- Necə olur, dahi adama inanmaq istəmirsiniz? Flora xanım bir addım atanda yüz dəfə fikirləşir.

- Məgər dahi sənətçilər yalan danışa bilməzlər?

- Tərən xanım deyir ki, bu mahnını Teymur Əmrahın oxumağını istərdim. Oxusun da, yolunu bağlayan var? Bəs Sevdə Ələkbərzadə "Sən yadıma düşəndə"ni on beşinci ifadə kimi necə oxuyur? İkinci oxuyanda nə olar? Bu kaprizdir? İndiyə qədər niyə oxumayıb? Pul buraxardınız, aranjiman etdirərdiniz, Teymur oxuyardı da, niyə yatmışdınız? Teymur Əmrahın anası üç il əvvəl vəfat edib. Ona görə də kimsə bizim adımızdan danışmasın.

Heç kim bizdən icazə almadan onun mahnısını oxuya bilməz, mahnını korlaya bilərlər. Bu əsərlər xalqımızın milli sərvətidir. Söhbət puldan getmir. O əsəri də Elza xanım Flora Kərimovaya görə yazıb.

Sonda qarşıdan gələn 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Bayramı münasibətiylə bütün qadınları təbrik edirəm.

İnform.az

Nəğmə dolu ömür

Mehparə Sultanova

9-01-2016



Nəğmə dolu ömür ... Üzeyir Hacıbəyovdan sonra ilk dəfə
muğam əsasında opera yazan bəstəkar Elza İbrahimovanın

musiqisinin sehri bu gün olduğu kimi sabah da insanları
ovsunlayacaq.

Bəstələri ilə milyonların qəlbini fəth edən, dilinin əzbərinə
çevrilən Azərbaycanın və Dağıstanın xalq artisti Elza
İbrahimovanın.

Bəlkə biz özü-müz də bilmədən bu görkəmli bəstəkarın
nəğmələrinin təsiri altında bö-yü-mü-şük: “Ana laylası”,
“Gecələr bulaq başı”, “Yoxluğunu bilə-bilə”, “Qayıt”, “Ey
vətən!” və onlarca digər nəğmələri keç-mişlə bu gün arasında
musiqi körpü-sü yaradaraq zövqlü-lü-yü, bəşəriliyi, səmimiliyi
ilə ölümsüzlük qazandı.

“Saxtakarlıqdan uzaq olan əsl musiqi dinə-imana gəlməkdə,
pak, mərhəmətli və şəfqətli olmaqda insana yardım edir.
Gö-zəl musiqi daş ürəkləri yumşaltmağa malikdir”, - deyirdi
Elza xanım.

Nəğmə dolu bir dünyama

göz aç-mışdı o gözlər.

Bir ömürlük məhəbbətdən

söz aç-mışdı o gözlər...

Dinlədiyimiz ilk andan onun sehrli musiqilərindən meydana gələn assosiasiyanı izah etmək qeyri-mümkündür. Bu mahnıları Azərbaycanın görkəmli ifaçıları Rəşid Behbudov, Şövkət Ələkbərova Oqtay Ağayev, Gü-lağa Məmmədov, İslam Rzayev və digər mü-ğənnilər oxuyublar. Bu gün isə İlhamə Quliyeva, Elmira Rəhimova, Flora Kərimova, Akif İslamzadə, Teymur Əmrah onları bizlərə bəxş etməkdə davam edirlər.

“Sən yadıma dü-şəndə”...

Hər il fevralın 11-i təqvimini vərəqləyəndə qulağımıza həzin bir melodiya toxunacaq: “Sən yadıma dü-şəndə”...

Gəlin yada salaq: Elza İmaməddin qızı İbrahimova 1938-ci ildə Hacıqabul şəhərində anadan olub. Uşaq yaşlarından musiqiyə olan sonsuz həvəsi valideynlərinin də nəzərindən qaç-mır. Qardaşı Çingiz İbrahimov deyir: “Kiçik yaşlarından musiqiyə həvəsini və istedadını hiss edən valideynlərimiz onu 8 saylı musiqi məktəbinə qoydular. Hələ 11-12 yaşlarında fortepianoda ifa edirdi”.

Sonra Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbini, daha sonra isə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova Cövdət Hacıyevdən, Qara Qarayevdən dərs alır. Onun diplom işi “Fortepiano və orkestr üçün konsert” təkcə müəllimi Qara Qarayev deyil, maestro Niyazi tərəfindən də yüksək

qiymətləndirilmişdi. Niyazi demişdi ki: “Maraqlıdır, ancaq fortepiano fakturalı pianoçu üçün mü-rəkkəb əsərdir”. Qara Qarayev isə tələbəsinə öyüd vermişdi: “Bu nailiyyətlə kifayətlənməyin, davam edin!”.

Elza İbrahimovanın yaradıcılığında mahnı janrı üstünlük təşkil edir və ilk mahnısını 1968-ci ildə yazıb. Bir il sonra o, milli radioda səslənib. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş “Yalan ha deyil” mahnısı uğur qazandıqdan sonra ikinci mahnı - “Bakının işıqları” meydana çıxır və yenə Şövkət Ələkbərovanın ifasında səslənən bu mahnısı da rəğbətlə qarşılanır.

Elza xanım həm də Dağıstanın ilk peşəkar qadın bəstəkarlarındanandır. Belə ki, 1964-cü ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirdikdən sonra Q.Qarayev, O.Taktakişvili və Q.Dombayev kimi professorların rəhbərlik etdikləri komissiya tərəfindən Dağıstana göndərilir. Orada bir qədər çalışdıqdan sonra ailə vəziyyəti ilə əlaqədar vətənə dö-nür.

Elza xanım bir müddət əməkdar incəsənət xadimi Gü-larə Əliyevanın rəhbəri olduğu “Dan ulduzu” vokal-instrumental ansamblı ilə sıx əməkdaşlıq edir. Onun mahnılarını dinlədikdən sonra Rəşid Behbudov da Elza xanımla əməkdaşlığa başlayır. Bəstəkar o günləri belə xatırlayırdı: “Bir

gün mənə zəng oldu, bərk həyəcanlandım. Bö-yük istedadı qarşısında səcdə etdiyim Rəşid Behbudovla danışmaq mənə elə çətin gəldi ki... İşimlə maraqlandı və mən “Ey vətən!” adlı mahnını yenidən tamamladığımı dedim və mahnını ona təqdim etməyə özümdə cəsarət tapdım. Bizim əməkdaşlığımız belə başladı”.

Ölməz sənətkar Rəşid Behbudovun ifa etdiyi “Ey vətən!” mahnısı Odlar yurdunun vizit kartına çevrildi.

Nəğmə dolu bir ürəyəm,
Torpağına baş əyərəm,
Ey vətən!..

Mahnı janrında lövhə ustası

Bulaq nəğmə dilində
gündüz gördüklərini
gecəyəmi danışır?

Bir dəfə xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadəyə sual verəndə ki, şeirlərinə yazılan mahnılar arasında ən çox sevdiyin hansıdır,

cavabında “Gecələr bulaq başı” söyləmişdi. Hələ 1984-cü ildə “İşıq çeşməsi nəğmələr” məqaləsində xanım bəstəkarın mahnıları haqqında yazırdı: “Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır. O, gözlə gö-rü-nən dünyanın deyil, gö-rü-nə bilməyən, içəridən bizi dalğalandıran hisslərin, həyəcanların, bir sözlə, iç dünyamızın rəssamıdır. O, səslərdən toxuduğu nəğmə naxışlarında bizə ovqatımızı, öz iç dünyamızı göstərir. Onun nəğmələrinin verdiyi bəsirət gö-zü ilə o, bizi özü-mü-zə, daxili aləmimizə baxmağa məcbur edir. Bax, budur bö-yük sənətin gü-cü və sehri!”

Qardaşı Çingiz isə bununla bağlı maraqlı bir hadisə danışdı: “Bir dəfə B.Vahabzadə Elza xanıma belə bir sual verdi: “Yəni siz mənim şeirlərimi məndən də yaxşı hiss edirsiniz ki, onlara belə gö-zəl musiqilər yazə bilərsiniz? Bu necə olur?”.

Tanqo ritmini Azərbaycan estradasına gətirən ilk bəstəkar

Qeyri-adi fitri istedadla malik Elza İbrahimovanın yaradıcılıq yolu heç də hamar olmayıb. Sovet dövründə bir növ senzura rolunu oynayan Teleradionun Bədii Şurasının hədəfinə o da tuş gəlib. Keç-mişlə bu gün arasında musiqi körpü-sü yaradaraq zövqləri oxşayan və sevə-sevə dinlədiyimiz Rəfiq Zəkanın sözlərinə bəstələdiyi “Qurban verərdim” mahnısına gö-rə şura onu bir müddət radiodan kənarlaşdırır. Səbəb kimi

isə mahnıda tanqo ritmindən istifadə və bir də onun sözləri göstərilir.

Elza xanım mü-sahibələrindən birində bu barədə belə deyirdi: “Tanqonu uşaqlıqdan sevirəm. Argentina tanqosuna necə biganə qalmaq olar axı? İllər əvvəl mərhum Rəfiq Zəka “Qurban verərdim” şeirini mənə göstərərkən nə vaxtsa həmin sözlərə musiqi bəstələyəcəyim heç ağıma da gəlməzdi. Üstəlik tanqonun “burjua” ahənginin sovet ruhuna uyğun gəlmədiyini deyirdilər. Teleradionun Bədii Şurasında biz müəlliflərə və gənc ifaçı Akif İslamzadəyə “kommunizmə doğru addımladığımız bir vaxtda insanları keç-mişə qaytarmaq istəyirsiniz!”, - deyə irad bildirmişdilər”.

Beləliklə, o zaman “Qurban verərdim” əsərini qəbul etmədilər. Amma buna baxmayaraq, Elza xanım sonralar tanqo ritmində daha bir neçə mahnı bəstələdi: Şövkət Ələkbərovanın ifa etdiyi “Sən mənə lazımsan” (sözləri Ə.Kürçaylı), Gü-lağa Məmmədov, Leyla Şərifovanın ifasında səslənmiş “Bağçadan keç-mişəm” (sözləri Ə.Əlibəyli) və s. Ümumilikdə bəstəkar ona yaxın tanqo ritmində mahnı yazıb və digərləri kimi onlar da sevilən nəğmələrə çevrilib. Bir sözlə, bu qeyri-istedada malik xanım bəstəkarın gö-zəl mahnıları onu milyonlara sevdirdi.

“Yanan laylalar”

Elza İbrahimova yaradıcılığında mütəmadi olaraq kamera janrına mü-raciət edir, simfonik poema, oratoriya, vokal-instrumental və kamera əsərləri, Hü-seyn Cavidin pyesi əsasında “Afət”, “Yanan laylalar”, “Şeyx Şamil” operalarını yazır.

Ən bö-yük arzusu Qarabağ mövzusunda olan “Yanan laylalar” əsərini vətəninə Opera və Balet Teatrının səhnəsində görmək idi. “Yanan laylaların” səhnələşdirilməsi haqqında Mədəniyyət Nazirliyinin 1993-cü il qərarını isə bəstəkarın qardaşı Çingiz İbrahimovun dediyi kimi, “arxivdə toz basıb”.

“Axı mən onu xalqda ruh yüksəkliyi yaratmaq üçün yazmışam. Bu opera Qarabağ faciəsinə həsr olunub. O zaman mənə ilham gələndə haradan biləydim ki, iyirmi il bu əsər uğrunda mü-barizə aparmalı, onun səhnəyə qoyulmasını gözləməli olacağam. Halbuki həmin əsəri Azərbaycanın 30 görkəmli mədəniyyət xadimi dəstəkləyib”, - deyən xanım bəstəkar təəssüf hisslərini gizlətməzdi.

Əsərin ilk dinləyicilərindən olan mərhum Cahangir Cahangirov onu “xalis opera” adlandırmışdı. “Yanan laylalar” operasının

librettosunun müəllifi şair, dramaturq Ramiz Heydər isə deyirdi: “Elza İbrahimova Üzeyir Hacıbəyovdan sonra ilk dəfə muğam əsasında opera yazan bəstəkardır”.

Qardaşının bildirdiyinə gö-rə, Elza İbrahimova ömrü-nün son günlərində ruh düşkünlü-yü keçirib: “Buna səbəb “Yanan laylalar” operasının səhnəyə qoyulmaması idi. Nə qədər çalışdıqsa, onu bu vəziyyətdən çıxara bilmədik”.

Mərmərdən royal

Həyatı dərk edəndən bacısını royalla birlikdə gö-rüb. Demək olar hər gün Elza xanımın öz zərif barmaqları ilə bu royalı necə silib əzizlədiyinin şahidi olub. Bacısı haqq dünyasına qovuşandan bəri royalın tozunu hər gün Çingiz müəllim özü alır. Hətta onun vəfatından sonra qəribə hadisə ilə də üzləşib: royalın bir simi öz-özü-nə qırılmışdı...

“Hər il yanvarın 10-da ona doğum gü-nü mü-nasibətilə hədiyyə alırdım. Bu dəfə də alacaqdım, təəssüf ki, həyatdan köçdü”, - deyən Çingiz müəllim bir qədər kövrəlir və sonra davam edir: “Bu dəfə də ona hədiyyə etdim. Bilirdim ki, Elzanı musiqi aləti olmadan təsəvvür etmək çətinidir. Ona gö-rə də başdaşı ilə sinə daşının yanında qara mərmərdən bir royal

dü-zəltirdim. Üzərinə Rəşid Behbudovun ifasında səslənən və Azərbaycanın vizit kartına çevrilən ən məşhur mahnısının - "Ey vətən!"in sözlərini yazdırdım:

Bir anamdan, bir də səndən

Bu dünyada doya bilmirəm.

Yalnız bundan sonra bir qədər rahatlıq tapdım".

"Xarakter etibarilə məxmər kimi bir insan idi"

Bizimlə söhbətində Teymur Əmrah bəstəkarla bağlı xatirələrini belə bö-lü-şür: " Eşitdiyimə gö-rə dahi bəstəkar Qara Qarayev çox əzəmətli, ağırtəbiətli olub və Elza xanım da xarakter etibarilə öz müəlliminə bənzəyirdi. Ağır təbiətə malik Elza xanımı təkcə mən güldü-rə bilirdim. Ömrü-nün sonlarında ağır xəstəliyə tutulanda da onun kefini mən açırdım. Məni çox istəyirdi. Xarakter etibarilə məxmər kimi bir insan idi. Alicənab təbiəti vardı, başqaları haqqında danışmazdı. O, çox saf insan idi".

Söhbət əsnasında Teymur Əmrah bəstəkarla ilk tanışlığından, əməkdaşlığından da söz aç-dı: "On il bundan öncə Elza

xanımın qapısını döydüm və özü-mü təqdim etdim. Dedi, hə, tanıdım, mahnımı efirdə oxuyan oğlansan”. İfamda səslənən “Ağlamasın salxım sö-yüd” mahnısı elə xoşuna gəlmişdi ki, mənimlə əməkdaşlığa razılıq verdi. Dedi ki, nə zaman istəyirsiniz gəlin və mahnılarımı oxuyun. Ondan xahiş etdim ki, mənə mahnı yazsın. Bu gün bö-yük fəxrlə deyirəm ki, Elza xanım “Peşmanam” mahnısını məhz mənim üçün yazıb. Onun bü-tün janrlarda bəstələdiyi mahnıları ifa etmişəm. O qədər savadlı musiqişü-nas idi ki, ağ vərəqi gö-tü-rüb əsəri birbaşa notlaşdırı bilirdi. Hər bəstəkar bunu bacarmır”.

“Gözləyəcəm səhər, axşam, yoxluğunu bilə-bilə”

Öz sənətinə bağlı olan bəstəkar Elza İbrahimova hətta ömrü-nün sonunu da musiqisiz təsəvvür etmirdi. Elə ona gö-rə də Teymur Əmrahdan onun vəfatı ilə bağlı xəbərin oxunması fonunda “Yoxluğunu bilə-bilə” mahnısını ifa etməsini xahiş etmişdi.

Yanağımda göz yaşlarım dü-zü-lübdür gilə-gilə,
Gözləyirəm gəlib siləsən yoxluğunu bilə-bilə,
Ürəyimi eyləyib şam, zülmətlərdə dayanmışam,
Gözləyəcəm səhər, axşam, yoxluğunu bilə-bilə.

Hər dəfə bu barədə danışanda Teymur Əmrah ona təsəlli verərdi.

Qardaşının sözlərinə görə, Elza xanım istedadlı olduğu qədər, həm də təvazö-kar bir insan idi: “O, heç vaxt öz şan-şöhrəti uğrunda mü-barizə aparmadı, bu peşənin pulu barədə fikirləşmədi. Həmişə deyirdi ki, bəstəkarlıq onun üçün dərs demək kimi adi bir işdir. O, hələ səslənməyən o qədər mahnılar qoyub getdi ki... Amma mən çox rahatam. Bilirəm ki, bizim balaların qulağını heç vaxt heç kim korlaya bilməz”.

Bəli, Elza İbrahimova unudulmaz mahnıların unudulmaz bəstəkarı kimi adını Azərbaycan musiqi tarixinə yazdı... O, 2012-ci il fevralın 11-də 74 yaşında dünyasını dəyişdi. Musiqisinin sehri isə bu gün olduğu kimi sabah da insanları ovsunlayacaq. Ona “Qayıt” desək də, qayıtmayacaq, ancaq ölməz mahnıları ən bö-yük səhnələrdə ən qüdrətli sənətkarlar tərəfindən hər dəfə oxunanda, kö-nüllərə yol tapanda bu əvəzsiz nəğmələri yaradan bəstəkar yada düşəcək, xatırlanacaq. Elə bu da ömrün davamıdır.

QAYNAQ

Qara Qarayevin sevimlisi, dərzi olmaq istəyən
əfsanə — Elza İbrahimova haqda
BİLMƏDİKLƏRİNİZ - FOTOLAR



02.03.2017 15:31 Bölmə: [Mədəniyyət](#) Oxunma sayı: 841

A-AA+

1938-ci ilin 10 yanvar tarixində Hacıqabul şəhərində anadan olub. Özündən böyük bacısı, kiçik qardaşı var. Atası İmadətdin İbrahimov (1903-1954) o zaman Azərbaycanın dəmiryolu sahəsində yüksək vəzifə sahibiydi.



Anası Sonaxanım İbrahimova isə bir nömrəli xəstəxanada baş mama-ginekoloq işləyirdi. Bəlkə elə buna görə Hacıqabul camaatı Elza xanımı hacıqabullu kimi qəbul edir. Yəqin ki, söhbətin əfsanəvi bəstəkar Elza İbrahimovadan getdiyini anladınız. Yeri gəlmişkən, qəhrəmanımız üç yaşına qədər məhz bu şəhərdə yaşayıb.



Hələ uşaq yaşlarından musiqiyə böyük marağı vardı. Bakıdakı 8 sayılı musiqi məktəbini, ardınca isə Asəf Zeynallı adına orta ixtisas musiqi məktəbinin bəstəkarlıq sinfini bitirmişdi. Ziyalı və təminatlı ailənin uşağı olduğundan, elə də böyük sıxıntıları olmurdu qəhrəmanımın. Heç bu, onun davranışlarına da yansımırdı, sadəydi, təvazökardı. Hətta o dövrkü fotolarına nəzər salanda da bunu aydın şəkildə sezmək olur. Məsələn, qızların əksəriyyətinin maraq göstərdiyi zinət əşyalarından, qır-qızıldan uzaq idi, sevmirdi. Əvəzində, necə deyərlər, Allah ona qızıl kimi ürək bəxş etmişdi. Ancaq bu təminat müəyyən bir yaşa qədər idi və atasını erkən-16 yaşında itirmişdi. Yeniyetmə Elza anasının dəstəyi ilə ali təhsil də alır.

Краткие сведения о родственниках Эльзе Ибрагимовой

Отец – Ибрагимов Имамеддин Атлуханович (1903-1984) – машинист локомотивного отделения Азербайджанской железной дороги, зам.начальника Управления Бакинского отделения железной дороги, Кавалер «ордена Ленина», Краснополюс Почета» и медалей, участник ВОВ 1941-1945. Родился в г. Баку.

Мать – Ибрагимова Сонаханум Вагабовна (1916-1984) – гинеколог больницы Азербайджанской желдор больницы сел. Ахты.

Дядя-Абдул-Вагид Вагабов (1911-2008). Персональный врач СССР, депутат Верховного Совета СССР (1958-1962), лауреат ордена Труда, Ветеран Партии, Ветеран ВОВ (1941-1945), участник войны в России и Дагестана, главный врач Ахтынской больницы, Уроженец села Ахты. Полевой хирург, во время войны провел более 10 тыс. операций. Ученик академика Вишневского.

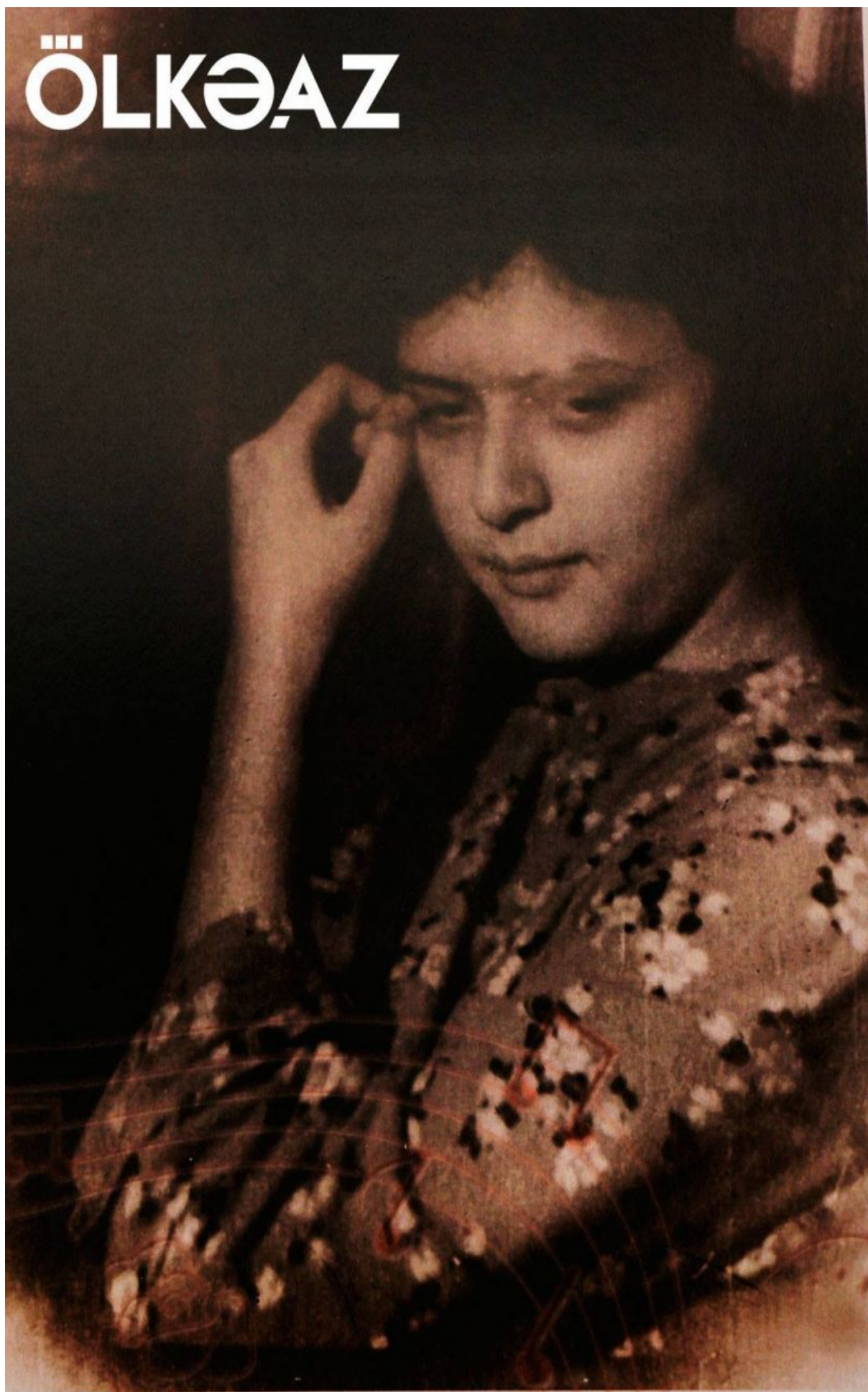
Дядя-Абдулла Вагабов Вагабович (1898-1975), персональный врач Союза СССР. В 1937 году Министр Просвещения Дагестана, директор института красной профессуры с секретарем ЦК Дагестана Николаевичем Пономаревым Родился в сел. Ахты.

Родственник – Айдынбеков Салам Мухтадырович – революционер Мухтадыра Айдынбекова, Председатель Дагестана 1948-1951, депутат Верховного Совета Дагестана созывов. Родился в с. Ахты.

Amma imtahan verdiyi ilk ildə ixtisas fənlərindən əla qiymətlər alsa da, başqa bir fəndən "kəsilir". İkinci il imtahan vermək istəmir, hətta anasına dərzi olmaq qərarı verdiyini söyləyir. Ancaq Sona xanım qızını bu fikirdən daşındıra bilir və hətta zarafatla ona "Mən sənə çit paltar tikdirəcəm" deyir. Beləliklə, gələcəyin böyük bəstəkarını yola gətirmək mümkün olur.

O, imtahan verir və məşhur bəstəkar, professor Cövdət Hacıyevin sinfinə düşür. Burada bəstəkar-dramaturq Ruhəngiz Qasımovayla tanış olur və bu tanışlıq sonradan yaxın rəfiqəliyə çevrilir. Ancaq Ruhəngiz Qasımovayla Elza İbrahimovanın tələbə yoldaşı olması cəmi 2-3 ay çəkir. Belə ki, Sona xanım israrla qızının daha bir məşhur bəstəkar - Qara Qarayevin sinfində oxumasını istəyir. Səbəb də bu olur ki, həmin illərdə Qara Qarayevin "Yeddi gözəl" baleti çox məşhur idi və Sona xanım məhz bu əsərdən xoşlanırdı. Hətta qızını Qarayevin sinfinə keçirdiyinə görə Cövdət Hacıyevdən üzrxahlıq da edir.

ÖLKƏAZ



Elza İbrahimova elə ilk aylardaca Qara Qarayevin diqqətini özünə çəkməyi bacarır. Hətta İbrahimovanın 19 yaşı olanda dahi bəstəkar onun haqqında belə bir fikir səsləndirmişdi:

"Elza İbrahimova Azərbaycanın və Dağıstanın ən parlaq və özünəməxsus bəstəkarlarındanır".

Yeri gəlmişkən, Elza İbrahimova haqda məşhur sənətkarların fikirlərini bu fotodan oxuya bilərsiniz.

СЛОВО О КОМПОЗ

"Эльза Ибрагимова -- исключительно одаренный композитор"
Кара Караев, Депутат Верховного Совета СССР, композитор. Герой
уреат Ленинской премии, народный артист СССР, профессор, академик

"Эльза Ибрагимова --- один из самых ярких и самобытных композито
на"
Тихон Хренников, Депутат Верховного Совета СССР Председатель
рой Социалистического труда, лауреат Ленинской премии, народный ар
мик.

"Эльза Ибрагимова --- не только прекрасный композитор, но и велик
для фортепиано с оркестром достоин публичного исполнения".

Отар Тактакишвили, Депутат Верховного Совета СССР. Композитор
реат Ленинской и Государственной премии СССР, академик.

"Эльза Ибрагимова -- композитор, прекрасно и в совершенстве влад
ническим жанром".

Георгий Свиридов, Депутат Верховного Совета СССР. Народный
ской Премии. Герой Социалистического труда, композитор, профессор

"Музыка Эльзы Ибрагимовой к спектаклю "Афет" (Г. Джавида) пр
ти Мамедова и Бахтияра Вагабзаде в восторг после просмотра на сц

Ниязи, композитор - дирижер, Депутат Верховного Совета СССР,
да, народный артист Азербайджанской ССР, Лауреат Государственной

"Эльза Ибрагимова написала прекрасную оперу "Горящие колыбе
воплощения"

Джангир Джангиров композитор, Народный артист Азербайдж
премий СССР, профессор.

"Эльза Ибрагимова сказала свое "Я" в музыкальной культуре Азерб
Кавказа, да и всего Закавказья. Она входит в книгу самых известных
ка".

Магомед Гусейнов, композитор, Народный артист Дагестана. Зас
сии.

"Эльза Ибрагимова покорила Олимп музыкальной культуры Азербай
глубоко патриотична, интернациональна и останется на века".

Абдулгафар Ахмедов, президент общества "Азербайджан -- Даге

Təsəvvür edirsinizmi, Qara Qarayevin gənc bir xanım haqda bu sözləri deməsi üçün hansı istedadın sahibi olmaq lazım idi. Yeri gəlmişkən, Elza İbrahimova bəstəkarlıqla yanaşı, həm də mahir pianoçu idi. Maraqlı məqamlardan biri də odur ki, sonradan mahnı janrında böyük uğurlar qazanacaq qəhrəmanımız Qarayevin sinfində təhsil aldığı beş il müddətində bir mahnı belə yazmamışdı və simfonik musiqilə məşğul idi.

Sənətkar ilk mahnısını 31 yaşında Məmməd Rahimin "Yalan ha deyil" şeirinə bəstələyir. Əsərin ilk ifaçısı isə Şövkət Ələkbərova olur. İbrahimovanın yaradıcılığı təkcə estrada janrı ilə məhdudlaşmır. O, diplom işi üçün yazdığı fortepiano və orkestr üçün üçhissəli konsert, "Afət", "Şeyx Şamil" və "Yanan laylalar" operalarının, həmçinin Azərbaycanda neft sənayesinin 130 illiyi münasibəti ilə neftçilərə həsr olunmuş himnin də müəllifidir.

Yeri gəlmişkən, yazının davamında İbrahimovanın "Yanan laylalar"ının Akademik Opera və Balet Teatrının səhnəsinə niyə yol tapa bilmədiyi haqda biləcəksiniz.

Elza xanımın rəfiqəlik, dostluq etdiyi insanların sayı elə də çox olmayıb. Ömrünün son günlərinə qədər yalnız Flora Kərimova və Ruhəngiz Qasımovayla rəfiqəlik edib. Bu arada qeyd edək ki, onun mahnı janrında yazdıqlarının böyük əksəriyyətinin ilk ifaçısı da Kərimova olub. Hətta qardaşı Çingiz İbrahimovun sözlərinə görə, bu, 90-95 faiz təşkil edir.



Sənətkarın ailə həyatı təəssüf ki, yaradıcılığı qədər parlaq olmayıb. O, 24 yaşında Dövlət Neft Akademiyasının professoru (aralarında xeyli yaş fərqi olub) Adil Ələkbərovla ailə qurur. Bir il sonra cütlüyün Zəhra adlı qız övladları dünyaya gəlir. Ancaq uşağın bir yaşı tamam olmamış qəhrəmanım ər evini tərk edir.

Qardaşı Çingiz İbrahimovun dediklərindən:

"Dünyasını dəyişmiş insan haqda pis söz deməzlər. Amma o bacıma qarşı kişiyyə yaraşmayan hərəkət etmişdi. Bu haqda geniş danışmağa gerek yoxdur. Heç vaxt heç bir mətbuat orqanında bu barədə danışmamışıq. Sadəcə, onu deyə bilərəm ki, ailə həyatı çox qısa çəkdi".

Ən pisi isə Adil Ələkbərov qızı Zəhranı görməkdən də imtina edir.



Yazının əvvəlində qeyd etdiyim kimi, Elza İbrahimova xaraktercə mülayim, bir az da özünə qapalı insan idi. Hətta demək olar ki, nadir insanlarla ünsiyyət qururdu. Özünü tamamilə musiqiyə həsr etmiş nadir istedad sahibi bəlkə elə buna görə ikinci dəfə ailə həyatı qurmamışdı.

Ancaq bu qədər mülayimliyinə rəğmən, onu istəməyənlər də var idi. Məsələn, sənətkarın "Yanan laylalar"ı Akademik Opera və Balet Teatrının direktoru olmuş mərhum Azər Rzayevin istəyinə və imzasına rəğmən, bu teatrda səhnəyə qoyulmadı. Təsəvvür edirsinizmi, hər dəfə onunla müqavilə bağlamaq məqamı gələndə, bir "qara əl" bu prosesi əngəlləyirdi. Çox güman ki, bunu istəməyən onun simfonik janrda da böyük uğurlar qazanmasını həzm etmək istəməyən, həzm edə bilməyən biri idi.

O, həm də gözütöx insan idi. Danışmış ki, konservatoriyada oxuduğu illərdə dəfələrlə yerdə pul görüb, ancaq heç zaman ona əl uzatmayıb.

Bəlkə elə buna görə ömrünün son üç ilini depressiyada keçirdi Elza İbrahimova. Qardaşı deyir ki, həmin illərdə heç kimi görmək istəmirdi, hər kəsdən qaçırdı:

"Depressiya çox ağır şeydir. Allah heç kimə göstərməsin. Təsəvvür edin ki, ömrünün son bir ayını hətta yemək və sudan da imtina etdi. Nə qədər təkid edirdiksə, xeyri olmurdu, istəmirdi. Onu incitmişdilər, xətrinə dəymişdilər. Onu içdən musiqi, çöldən ədalətsizliklər, haqsızlıqlar müşayiət edirdi. Ona görə də əsərlərində sanki bir üsyan var. Allaha çox inanırdı".

ÖLKƏAZ



Elza İbrahimovanın ən çox iş birliyi qurduğu şair isə Ramiz Heydər olub. Belə ki, İbrahimova şairlə 300-ə yaxın mahnı işləyib.

Tanınmış şair Vahid Əzizin də yaradıcılıq taleyində Elza İbrahimovanın böyük rolu olub. Belə ki, Politexnik İnstitutunun üçüncü kurs tələbəsi olan gənc şair hazırda Kanadada yaşayan əməkdar incəsənət xadimi Adil Bəbirovun vasitəsiylə şeirini Elza İbrahimovaya göndərir. Bəbirov şeiri bəstəkarla təqdim edir və bir müddət sonra hazırda çox məşhur olan, son dəfə xalq artisti Fidan Hacıyevanın oxuduğu "Mehribanım" mahnısı yaranır.

Tanıyanlar deyirlər ki, İbrahimova heç vaxt şöhrət həvəskarı, düşkünü olmayıb. Hətta həmişə deyərmiş ki, heç vaxt şöhrətin arxasınca qaçmamışam, şöhrət mənim arxamca qaçsın. Sənətkarın aforizmə çevrilmiş başqa bir sözü isə belədir- brilyant taxan adam özü brilyant olmalıdır. Yeri gəlmişkən, əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi, o, heç vaxt zinət əşyalarını sevməyib. Hətta deyilənə görə bircə qızıl üzüyü də yoxmuş. Ancaq qır-qızılı sevmədiyi qədər, güllərdən, çiçəklərdən, xüsusən xrizantemadan xoşlanarmış. Ancaq ömrünün son günlərində...

Adətən yaradıcı insanlar ev işləri görməkdən qaçırlar. Ancaq Elza İbrahimova bu mənada həmkarlarından fərqlənirmiş. Deyilənə görə, yaxşı plov və borş bişirməyi varmış. Hətta rəfiqəsi Flora Kərimova tez-tez onlara gedəndə ondan borş bişirməsini xahiş edərmiş.

Deyirlər ki, yaradıcı insanların əsərləri onların övladı kimidir. Amma maraqlıdır ki, qəhrəmanım iki övladını- "Ey vətən"-i və "Bilməzdim"-i daha çox sevir və şah əsərləri sayarmış.

Qardaşı Çingiz İbrahimov bəstəkarın son günlərini xatırlayır:

"Gülləri çox sevirdi. Axırncı dəfə ona gül alıb aparmışdım. Amma təkidlə dedi ki, qoy ora, istəmirəm. Qəbul etmədi. Hiss edirdim ki, dünyasını dəyişəcək. Ancaq ölənin günə qədər huşu özündəydi. Zarafatca dedim ki, mən sənənin yanına qışda gəlirdim. Şövkət xanımın repertuarından bu mahnını da oxudum. Kəskin şəkildə dedi, lazım deyil, qoy ora. Hə il yanvarın 10-da doğum günündə çalışırdım ki, ona bir hədiyyə edim. Xrizantemaları xoşlayırdı".

Heç kimə sirr deyil ki, Dağıstan Elza İbrahimovanın tarixi vətənidir. Ancaq çox maraqlıdır ki, konservatoriyanı bitirdikdən sonra onu bir il müddətinə Dağıstana müəllim kimi göndərirlər. O isə təyinat müddətini başa vurub tezliklə Bakıya qayıdır.

Azərbaycan diyarı yenilməz, bayrağı enməz!

KAFKAZ

News
qəzeti



Beynəlxalq ictimai-siyasi,
hüquqi, elmi-mədəniyyət qəzeti

Международная, общественно-
политическая, юридическая и
научно-культурная газета

An international, social, political,
scientific, cultural newspaper

№ 01 (018) 5 iyul 2013-ci il



ЭЛЬЗА ИБРАГИМОВА - 75

**"ЭЛЬЗА ИБРАГИМОВА - ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО
ОДАРЕННЫЙ КОМПОЗИТОР" - КАРА КАРАЕВ**

Посвящается 75 - летнему юбилею выдающегося композитора, Народного артиста Азербайджана и Дагестана Эльзы Ибрагимовой.

Песни- шедевры XX века или путешествие в музыкальный мир Эльзы Ибрагимовой

**GÖRKƏMLİ BƏSTƏKAR
AZƏRBAYCANIN VƏ DƏĞİSTANIN
XALQ ARTİSTİ ELZA İBRAHİMOVANIN
75-İLLİK YUBİLİYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ
XÜSUSİ BURAXILIŞ**

**ГЛУБОКО ПОЧИТАЕМАЯ И ГОРЯЧО ЛЮБИМАЯ ЭЛЬЗА ХАНУМ!
ВЫ ДЛЯ МЕНЯ БЕССМЕРТНЫ !!!**

Как стало известно, редакции газеты "Kafkaz-News" в 2012 году из столицы Дагестана в город Баку был отправлен Эльзе Ибрагимовой бесценный подарок-Большая энциклопедия Дагестана -- "Лицо Кавказа"

Выдающийся композитор современности, Народный артист Азербайджана и Дагестана, Заслуженный деятель искусств Азербайджана, Стипендиат Президента Азербайджана, Первая-женщина профессиональный композитор Дагестана, Кавалер Золотого ордена "Мехрибан Ана" ("Ласковая Мать") Эльза Ибрагимовна была включена в эту уникальную энциклопедию за большие заслуги и вклад, внесенный в музыкальную культуру, укрепление добрососедских и дружественных связей между братскими народами Азербайджана и Дагестана. В Большую энциклопедию Дагестана (Лицо Кавказа) входят самые именитые, самые лучшие сыны и дочери Азербайджана, Дагестана и Кавказа.

Эльза ханум получила этот бесценный подарок из Дагестана за 1,5 месяца до ухода из жизни. И была очень благодарна.

К сожалению, жестокая и внезапная смерть оборвала жизнь большого мастера, любимцы народа, на чьей музыке выросло несколько поколений азербайджанцев и дагестанцев.

Музыка Эльзы ханум известна более чем в 60 странах мира, где проживают азербайджанцы, дагестанцы.

Эльза Ибрагимовна является автором сотен песен на азербайджанском, лезгинском и русском языках.

Эльза Ибрагимовна является одним из самых ярких, самобытных, талантливых композиторов Азербайджана и Дагестана, чье творчество пользуется популярностью и большой любовью в народе.

Песня "Эй Ветер" в исполнении Рашида Бейбутова является визитной карточкой Азербайджана.

И она будет жить вечно!

Вагиф Ашурзаде
учредитель и главный редактор
газеты "Kafkaz-News"



Kim bilir, bəlkə də Dağıstanda qalsaydı, indi SSRİ-nin xalq artistiydi. Çünki əgər Dağıstanda o dövr üçün üzdə olan 4-5 bəstəkar vardısı, İbrahimovanı Bakıda Tofiq Quliyev, Rauf Hacıyev, Səid Rüstəmov, Cahangir Cahangirov, Emin Sabitoğlu... kimi titanlarla mübarizə gözləyirdi.

Amma bu rəqabətə rəğmən o, tanqonu Azərbaycana gətirən xanım bəstəkardır və 11 tanqonun müəllifidir.

Fəxri adlarını da çox gec almışdı. Əlli yaşında əməkdar artist, 70 yaşında xalq artisti olmuşdu. Amma öyündüyü bir şey var idi. Bu adlar üçün kiminsə qapısını döyməmişdi, məğrurluğunu qoruyurdu və axıra qədər qorudu da. Narazılığı da ürəyindəydi. Bəlkə elə sudan da buna görə imtina edibmiş...

Kim bilir, bəlkə də sənətkar yeməkdən və sudan imtina etməklə haqqına və HAQQA daha tez qovuşmaq (vəfat günü 11 fevral 2012-ci il) istəyirdi.

İntiqam VALEHOĞLU
Ölkə.Az

QAYNAQ

**Senzuranın radiodan qovduğu
məşhur bəstəkar - "Mən təzədən
gələrdim..dünyaya"-
Mehparə Sultanova**



Üzeyir Hacıbəyovdan sonra ilk dəfə muğam əsasında opera yazan bəstəkar Elza İbrahimovanın musiqisinin sehri bu gün olduğu kimi sabah da insanları ovsunlayacaq.

Yaşasaydı 75 yaşı olacaqdı: bəstələri ilə milyonların qəlbini fəth edən, dilinin əzbərinə çevrilən Azərbaycanın və Dağıstanın xalq artisti Elza İbrahimovanın.

Bəlkə biz özümüz də bilmədən bu görkəmli bəstəkarın nəğmələrinin təsiri altında böyümüşük: “Ana laylası”, “Gecələr bulaq başı”, “Yoxluğunu bilə-bilə”, “Qayıt”, “Ey vətən!” və onlarca digər nəğmələri keçmişlə bu gün arasında musiqi körpüsü yaradaraq zövqlülüyü, bəşəriliyi, səmimiliyi ilə

ölümsüzlük qazandı.

“Saxtakarlıqdan uzaq olan əsl musiqi dinə-imana gəlməkdə, pak, mərhəmətli və şəfqətli olmaqda insana yardım edir. Gözəl musiqi daş ürəkləri yumşaltmağa malikdir”, - deyirdi Elza xanım.

Nəğmə dolu bir dünyama

göz açmışdı o gözlər.

Bir ömürlük məhəbbətdən

söz açmışdı o gözlər...

Dinlədiyimiz ilk andan onun sehrli musiqilərindən meydana gələn assosiasiyaları izah etmək qeyri-mümkündür. Bu mahnıları Azərbaycanın görkəmli ifaçıları Rəşid Behbudov, Şövkət Ələkbərova Oqtay Ağayev, Gülağa Məmmədov, İslam Rzayev və digər müğənnilər oxuyublar. Bu gün isə İlhamə Quliyeva, Elmira Rəhimova, Flora Kərimova, Akif İslamzadə, Teymur Əmrah onları bizlərə bəxş etməkdə davam edirlər.

“Sən yadıma düşəndə”...



Hər il fevralın 11-i təqvimini vərəqləyəndə qulağımıza həzin bir melodiya toxunacaq: "Sən yadıma düşəndə"...

Gəlin yada salaq: Elza İmaməddin qızı İbrahimova 1938-ci ildə Hacıqabul şəhərində anadan olub. Uşaq yaşlarından musiqiyə olan sonsuz həvəsi valideynlərinin də nəzərindən qaçmır. Qardaşı Çingiz İbrahimov deyir: "Kiçik yaşlarından musiqiyə həvəsini və istedadını hiss edən valideynlərimiz onu 8 sayılı musiqi məktəbinə qoydular. Hələ 11-12 yaşlarında fortepianoda ifa edirdi".

Sonra Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbini, daha sonra isə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova Cövdət Hacıyevdən, Qara Qarayevdən dərs alır. Onun diplom işi "Fortepiano və orkestr üçün konsert" təkcə müəllimi Qara Qarayev deyil, maestro Niyazi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdi. Niyazi demişdi ki: "Maraqlıdır, ancaq fortepiano fakturalı pianoçu üçün mürəkkəb əsərdir". Qara Qarayev isə tələbəsinə öyüd vermişdi: "Bu nailiyyətlə kifayətlənməyin, davam edin!".

Elza İbrahimovanın yaradıcılığında mahnı janrı üstünlük təşkil edir və ilk

mahnısını 1968-ci ildə yazıb. Bir il sonra o, milli radioda səslənib. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş “Yalan ha deyil” mahnısı uğur qazandıqdan sonra ikinci mahnı - “Bakının işıqları” meydana çıxır və yenə Şövkət Ələkbərovanın ifasında səslənən bu mahnısı da rəğbətlə qarşılanır. Elza xanım həm də Dağıstanın ilk peşəkar qadın bəstəkarlarından. Belə ki, 1964-cü ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirdikdən sonra Q.Qarayev, O.Taktakişvili və Q.Dombayev kimi professorların rəhbərlik etdikləri komissiya tərəfindən Dağıstana göndərilir. Orada bir qədər çalışdıqdan sonra ailə vəziyyəti ilə əlaqədar vətənə dönür.

Elza xanım bir müddət əməkdar incəsənət xadimi Gülarə Əliyevanın rəhbəri olduğu “Dan ulduzu” vokal-instrumental ansamblı ilə sıx əməkdaşlıq edir.

Onun mahnılarını dinlədikdən sonra Rəşid Behbudov da Elza xanımla əməkdaşlığa başlayır. Bəstəkar o günləri belə xatırlayırdı: “Bir gün mənə zəng oldu, bərk həyəcanlandım. Böyük istedadı qarşısında səcdə etdiyim Rəşid Behbudovla danışmaq mənə elə çətin gəldi ki... İşimlə maraqlandı və mən “Ey vətən!” adlı mahnını yenidən tamamladığımı dedim və mahnını ona təqdim etməyə özümdə cəsarət tapdım. Bizim əməkdaşlığımız belə başladı”.

Ölməz sənətkar Rəşid Behbudovun ifa etdiyi “Ey vətən!” mahnısı Odlar yurdunun vizit kartına çevrildi.

Nəğmə dolu bir ürəyəm,
Torpağına baş əyərəm,
Ey vətən!..

Mahnı janrında lövhə ustası

Bulaq nəğmə dilində
gündüz gördüklərini
gecəyəmi danışır?

Bir dəfə xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadəyə sual verəndə ki, şeirlərinə yazılan mahnılar arasında ən çox sevdiyin hansıdır, cavabında “Gecələr bulaq başı” söyləmişdi. Hələ 1984-cü ildə “İşıq çeşməsi nəğmələr” məqaləsində xanım bəstəkarın mahnıları haqqında yazırdı: “Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır. O, gözlə görünən dünyanın deyil, görünə bilməyən, içəridən bizi dalğalandıran hisslərin, həyəcanların, bir sözlə, iç dünyamızın rəssamıdır. O, səslərdən toxuduğu nəğmə naxışlarında bizə ovqatımızı, öz iç dünyamızı göstərir. Onun nəğmələrinin verdiyi bəsirət gözü ilə o, bizi özümüzə, daxili aləmimizə baxmağa məcbur edir. Bax, budur böyük sənətin gücü və sehri!”

Qardaşı Çingiz isə bununla bağlı maraqlı bir hadisə danışdı: “Bir dəfə B.Vahabzadə Elza xanıma belə bir sual verdi: “Yəni siz mənim şeirlərimi məndən də yaxşı hiss edirsiniz ki, onlara belə gözəl musiqilər yazırsınız? Bu necə olur?”.

Tanqo ritmini Azərbaycan estradasına gətirən ilk bəstəkar

Qeyri-adi fitri istedadla malik Elza İbrahimovanın yaradıcılıq yolu heç də hamar olmayıb. Sovet dövründə bir növ senzura rolunu oynayan Teleradionun Bədii Şurasının hədəfinə o da tuş gəlib. Keçmişlə bu gün arasında musiqi körpüsü yaradaraq zövqləri oxşayan və sevə-sevə dinlədiyimiz Rəfiq Zəkanın sözlərinə bəstələdiyi “Qurban verərdim” mahnısına görə şura onu bir müddət radiodan kənarlaşdırır. Səbəb kimi isə mahnıda tanqo ritmindən istifadə və bir də onun sözləri göstərilir. Elza xanım müsahibələrindən birində bu barədə belə deyirdi: “Tanqonu uşaqlıqdan sevirəm. Argentina tanqosuna necə biganə qalmaq olar axı? İllər əvvəl mərhum Rəfiq Zəka “Qurban verərdim” şeirini mənə göstərərkən nə vaxtsa həmin sözlərə musiqi bəstələyəcəyim heç ağılıma da gəlməzdi. Üstəlik tanqonun “burjua” ahənginin sovet ruhuna uyğun gəlmədiyini deyirdilər. Teleradionun Bədii Şurasında biz müəlliflərə və gənc ifaçı Akif İslamzadəyə “kommunizmə doğru addımladığımız bir vaxtda insanları keçmişə qaytarmaq istəyirsiniz!”, - deyər irad bildirmişdilər”. Beləliklə, o zaman “Qurban verərdim” əsərini qəbul etmədilər. Amma buna baxmayaraq, Elza xanım sonralar tanqo ritmində daha bir neçə mahnı bəstələdi: Şövkət Ələkbərovanın ifa etdiyi “Sən mənə lazımsan” (sözləri Ə.Kürçaylı), Gülağa Məmmədov, Leyla Şərifovanın ifasında səslənmiş “Bağçadan keçmişəm” (sözləri Ə.Əlibəyli) və s. Ümumilikdə bəstəkar ona yaxın tanqo ritmində mahnı yazıb və digərləri kimi onlar da sevilən nəğmələrə çevrilib. Bir sözlə, bu qeyri-istedadla malik xanım bəstəkarın gözəl mahnıları onu milyonlara sevdirdi.

“Yanan laylalar”

Elza İbrahimova yaradıcılığında mütəmadi olaraq kamera janrına müraciət edir, simfonik poema, oratoriya, vokal-instrumental və kamera əsərləri, Hüseyn Cavidin pyesi əsasında “Afət”, “Yanan laylalar”, “Şeyx Şamil” operalarını yazır.

Ən böyük arzusu Qarabağ mövzusunda olan “Yanan laylalar” əsərini vətəninə Opera və Balet Teatrının səhnəsində görmək idi. “Yanan laylaların” səhnələşdirilməsi haqqında Mədəniyyət Nazirliyinin 1993-cü il qərarını isə bəstəkarın qardaşı Çingiz İbrahimovun dediyi kimi, “arxivdə toz basıb”.

“Axı mən onu xalqda ruh yüksəkliyi yaratmaq üçün yazmışam. Bu opera Qarabağ faciəsinə həsr olunub. O zaman mənə ilham gələndə haradan biləydim ki, iyirmi il bu əsər uğrunda mübarizə aparmalı, onun səhnəyə qoyulmasını gözləməli olacağam. Halbuki həmin əsəri Azərbaycanın 30 görkəmli mədəniyyət xadimi dəstəkləyib”, - deyən xanım bəstəkar təəssüf hisslərini gizlətməzdi.

Əsərin ilk dinləyicilərindən olan mərhum Cahangir Cahangirov onu “xalis opera” adlandırmışdı. “Yanan laylalar” operasının librettosunun müəllifi şair,

dramaturq Ramiz Heydər isə deyirdi: “Elza İbrahimova Üzeyir Hacıbəyovdan sonra ilk dəfə muğam əsasında opera yazan bəstəkardır”. Qardaşının bildirdiyinə görə, Elza İbrahimova ömrünün son günlərində ruh düşkünlüyü keçirib: “Buna səbəb “Yanan laylalar” operasının səhnəyə qoyulmaması idi. Nə qədər çalışdıqsa, onu bu vəziyyətdən çıxara bilmədik”.

Mərmərdən royal



Həyatı dərk edəndən bacısını royalla birlikdə görüb. Demək olar hər gün Elza xanımın öz zərif barmaqları ilə bu royalı necə silib əzizlədiyinin şahidi olub. Bacısı haqq dünyasına qovuşandan bəri royalın tozunu hər gün Çingiz müəllim özü alır. Hətta onun vəfatından sonra qəribə hadisə ilə də üzləşib: royalın bir simi öz-özünə qırılmışdı...

“Hər il yanvarın 10-da ona doğum günü münasibətilə hədiyyə alırdım. Bu dəfə də alacaqdım, təəssüf ki, həyatdan köçdü”, - deyən Çingiz müəllim bir qədər kövrəlir və sonra davam edir: “Bu dəfə də ona hədiyyə etdim. Bilirdim ki, Elzanı musiqi aləti olmadan təsəvvür etmək çətinidir. Ona görə də başdaşı ilə sinə daşının yanında qara mərmərdən bir royal düzəltdirdim. Üzərinə Rəşid Behbudovun ifasında səslənən və Azərbaycanın vizit kartına çevrilən ən məşhur mahnısının - “Ey vətən!”in sözlərini yazdırdım:

Bir anamdan, bir də səndən
Bu dünyada doya bilmirəm.
Yalnız bundan sonra bir qədər rahatlıq tapdım”.

“Xarakter etibarilə məxmər kimi bir insan idi”

Bizimlə söhbətində Teymur Əmrah bəstəkarla bağlı xatirələrini belə bölüşür: “Eşitdiyimə görə dahi bəstəkar Qara Qarayev çox əzəmətli, ağırtəbiətli olub və Elza xanım da xarakter etibarilə öz müəlliminə bənzəyirdi. Ağır təbiətə malik Elza xanıma təkcə mən güldürə bilirdim. Ömrünün sonlarında ağır

xəstəliyə tutulanda da onun kefini mən açırdım. Məni çox istəyirdi. Xarakter etibarilə məxmər kimi bir insan idi. Alicənab təbiəti vardı, başqaları haqqında danışmazdı. O, çox saf insan idi”.

Söhbət əsnasında Teymur Əmrah bəstəkarla ilk tanışlığından, əməkdaşlığından da söz açdı: “On il bundan öncə Elza xanımın qapısını döydüm və özümü təqdim etdim. Dedi, hə, tanıdım, mahnımı efirdə oxuyan oğlansan”. İfanda səslənən “Ağlamasın salxım söyüd” mahnısı elə xoşuna gəlmişdi ki, mənimlə əməkdaşlığa razılıq verdi. Dedi ki, nə zaman istəyirsiniz gəlin və mahnılarımı oxuyun. Ondən xahiş etdim ki, mənə mahnı yazsın. Bu gün böyük fəxrlə deyirəm ki, Elza xanım “Peşmanam” mahnısını məhz mənim üçün yazıb. Onun bütün janrlarda bəstələdiyi mahnıları ifa etmişəm. O qədər savadlı musiqişünas idi ki, ağ vərəqi götürüb əsəri birbaşa notlaşdırı bilirdi. Hər bəstəkar bunu bacarmır”.

“Gözləyəcəm səhər, axşam, yoxluğunu bilə-bilə”

Öz sənətinə bağlı olan bəstəkar Elza İbrahimova hətta ömrünün sonunu da musiqisiz təsəvvür etmirdi. Elə ona görə də Teymur Əmrahdan onun vəfatı ilə bağlı xəbərin oxunması fonunda “Yoxluğunu bilə-bilə” mahnısını ifa etməsini xahiş etmişdi.

Yanağımda göz yaşlarım düzülübdür gilə-gilə,
Gözləyirəm gəlib siləsən yoxluğunu bilə-bilə,
Ürəyimi eyləyib şam, zülmətlərdə dayanmışam,
Gözləyəcəm səhər, axşam, yoxluğunu bilə-bilə.

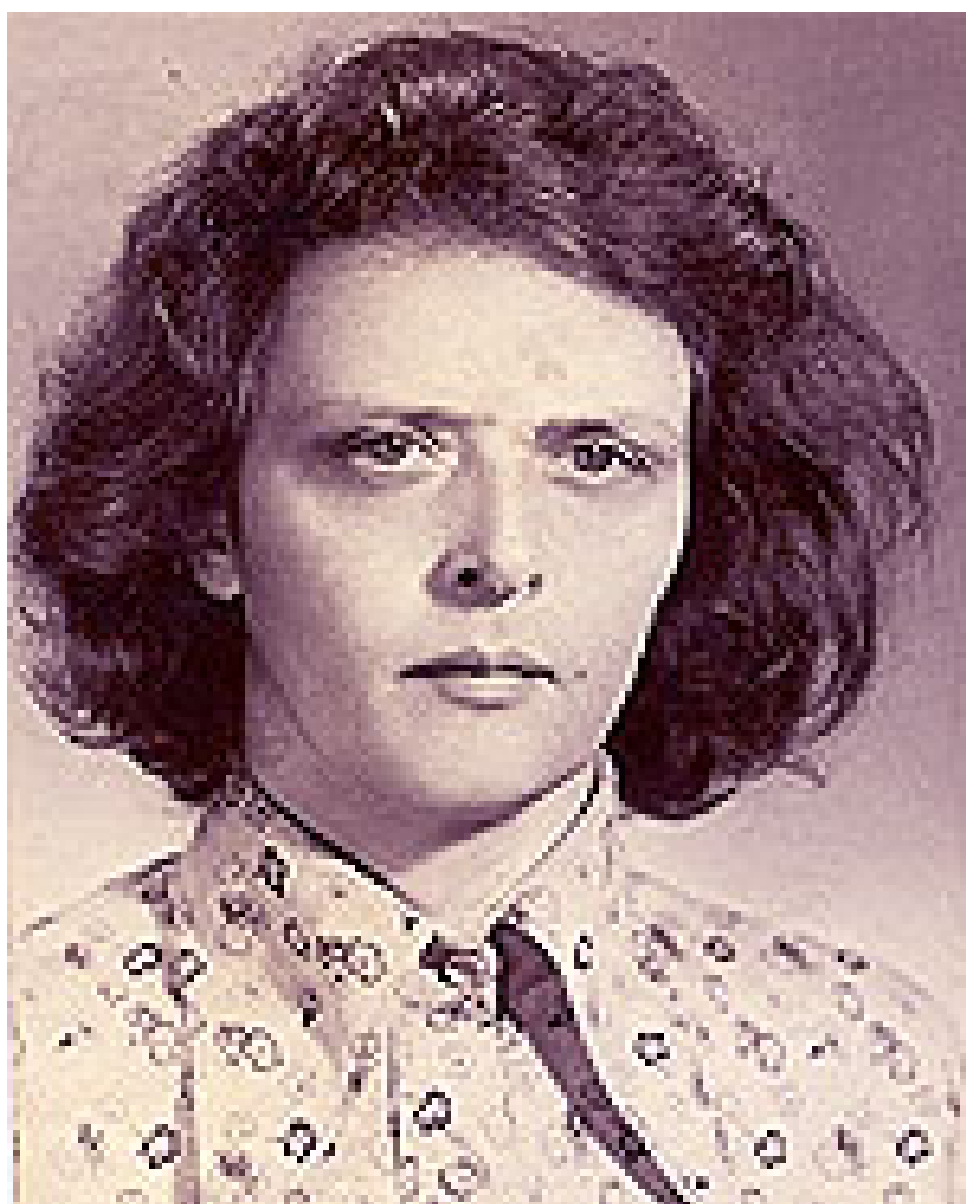
Hər dəfə bu barədə danışanda Teymur Əmrah ona təsəlli verərdi. Qardaşının sözlərinə görə, Elza xanım istedadlı olduğu qədər, həm də təvazökar bir insan idi: “O, heç vaxt öz şan-şöhrəti uğrunda mübarizə aparmadı, bu peşənin pulu barədə fikirləşmədi. Həmişə deyirdi ki, bəstəkarlıq onun üçün dərs demək kimi adi bir işdir. O, hələ səslənməyən o qədər mahnılar qoyub getdi ki... Amma mən çox rahatam. Bilirəm ki, bizim balaların qulağını heç vaxt heç kim korlaya bilməz”.

Bəli, Elza İbrahimova unudulmaz mahnıların unudulmaz bəstəkarı kimi adını Azərbaycan musiqi tarixinə yazdı... O, 2012-ci il fevralın 11-də 74 yaşında dünyasını dəyişdi. Musiqisinin sehri isə bu gün olduğu kimi sabah da insanları ovsunlayacaq. Ona “Qayıt” desək də, qayıtmayacaq, ancaq ölməz mahnıları ən böyük səhnələrdə ən güdrətli sənətkarlar tərəfindən hər dəfə oxunanda, köüllərə yol tapanda bu əvəzsiz nəğmələri yaradan bəstəkar yada düşəcək, xatırlanacaq. Elə bu da ömrün davamıdır.

QAYNAQ

**Elza İbrahimova - iç dünyamızın
rəssamı...**

Qızılgül Abdinova



Onun mahnıları ruhlar dünyasında sərhəd tanımır

Yəqin bu da dünyanın yazılmamış qanunlarındanandır. Toplumlar, xalqlar zaman-zaman hansısa bir dəbin arxasınca getməkdən bezib, yorulub, özlərinə, öz köklərinə qayıtmaq ehtiyacı hiss edirlər. Zənnimcə, bizim cəmiyyətdə də hazırda bu proses gedir. Fikir verirsinizsə, müasir mahnılar daha o qədər də könül açmır. İnsanlar muğama, xalq mahnılarına və ötən dövrlərin bəstələrinə qulaq asmağa üstünlük verirlər. Yorğun ruhumuzu bitkin, bütöv, bənzərsiz və təkrarsız mahnıların ixtiyarına vermək istəyirik. Görünür elə buna görə də Elza İbrahimovanın mahnıları efirlərin “bəzəyinə” çevrilib.

...Bir ilin söhbətidir. Hansısa radioyayımların biri gecənin bir aləmi Akif İslamzadənin ifasında “Bu gecə” mahnısını səsləndirmişdi. Xəyalımda sakit axan çay, yarpaqların pıçiltısı, təmiz, ulduzlu səma, bədirlənmiş ay canlanmışdı. Bir şeirə bəstələnmiş mahnı başqa bir şeirdə aydın verilən təsviri necə olduğu kimi yarada bilermiş insanın xəyalında? Bu təsvir talesiz Mirzə Şəfi Vazehin məşhur şeirindəkinin eyni deyildimi?

Bülbülün bağı yanıq, nəğməsi nalan bu gecə,
Bürüyüb bağçaları, bağları hicran bu gecə.

Çöl yatıb, çay uyuyub bir əbədi nəğmə ilə
Ay doğub, ayna sular nur ilə rəqsən bu gecə.

Akif oxuyurdu:

Könlümdə aylı-ulduzlu asiman var bu gecə...

Mən sənətşünas deyiləm, ona görə də qulaq asdığım ifalara, mahnılara yalnız könlümün hökmünə əsasən qiymət verirəm: bu mahnı şedevrdir - şedevr ifa, şedevr bəstə. Artıq ikinci yazımdır ki, həmin ifadan bəhs eləməli oluram və buna görə diqqətli oxucular məni qınamasınlar. Bəxtiyar Vahabzadənin Elza İbrahimovanın mahnıları haqqında hələ 1984-cü ildə yazdıqları mənim kimi qarşılarına bu gün çıxsaydı, onlar da təəccüblərini bölüşərdilər. Bəxtiyar Vahabzadə yazır: “Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır. O, gözlə görünən dünyanın deyil, görünə bilməyən, içəridən bizi dalğalandıran hisslərin, həyəcanların, bir sözlə iç dünyamızın rəssamıdır”.

..Elza İbrahimova 1938-ci il, yanvarın 10-da anadan olub. Kiçik yaşlarından musiqiyə həvəsini və görünür, istedadını hiss edən valideynləri onu 8 sayılı musiqi məktəbinə qoyurlar. Sonra Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbini, daha sonra Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova Cövdət Hacıyevdən, Qara Qarayevdən dərs alır. Onun diplom işi – “Fortepiano və orkestr üçün konsert” təkcə müəllimi Qara Qarayev deyil, maestro Niyazi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdi: “Maraqlı, ancaq fortepiano fakturalı pianoçu üçün mürəkkəb əsərdir”.

Bundan sonra yaradıcı fəaliyyətə başlayan bəstəkar Qarabağ mövzusunda “Yanan laylalar”, Hüseyn Cavidin “Afət” poeması əsasında operalarının, neft sənayesinin 130 illiyinə həsr olunmuş “Neftçilər himni”nin, Şeyx Şamilin 200 illiyinə həsr olunmuş operanın, Bəxtiyar Vahabzadənin, Vahid Əzizin, Vəqif Səmədoğlunun,

Rüzgar Əfəndiyevanın, Ramiz Heydər in şeirlərinə yazılmış yüzrlə mahnının müəllifidir.

Elza İbrahimova ilk mahnısını 1968-ci ildə yazıb. Bir il sonra milli radioda səslənmişdi. Məmməd Rahimin sözlərinə bəstələnmiş “Yalan ha deyil” mahnısı uğur qazandıqdan sonra ikinci mahnı - “Bakının işıqları” meydana çıxır. Elza İbrahimovanın bəstəsi ola, Şövkət Ələkbərovanın da ifası - necə olar? Mahnı, əlbəttə, böyük uğur qazanır. Elza İbrahimova mahnı bəstəkarı kimi tanınıb. Yəni onun fəaliyyətində mahnı yaradıcılığı əsas yeri tutur. O, bir müddət “Dan ulduzu” vokal-instrumental ansamblında işləyib. Mahnılarını kimlər oxumayıb? Rəşid Behbudov, Oqtay Ağayev, Flora Kərimova, Akif İslamzadə, Elmira Rəhimova, Gülağa Ağayev, İslam Rzayev, İlhamə...

...Biz, iki əsrin qovşağında yaşamış bütöv bir nəsil Emin Sabitoğlunun, Ələkbər Tağıyevin, Elza İbrahimovanın mahnılarıyla “böyümüşük” - bunu kim dana bilər? O dövrkü gəncliyin sevimli teletamaşası olan “Unuda bilmirəm”dəki (rejissoru Təriyel Vəliyev, ssenari müəllifi Aslan Qəhrəmanov) “Gəl-gəl, gülüm” mahnısı kimin yadından çıxar?

Nəğmə dolu bir dünyama
göz açmışdı o gözlər.
Bir ömürlük məhəbbətdən
söz açmışdı o gözlər...

Əvəzedilməz Flora Kərimovanın hıçqırıqları dinləyicilərin hıçqırıqlarına qarışırdı.

Niyə birdən yoxa çıxdı
O bəxtəvər gülüşlər,
Niyə məni belə yıxdı,
Niyə məni belə yıxdı
O bəxtəvər gülüşlər?!

Bu isə bir az əvvəlin mahnısı idi:

Qəlbimdən uzaqlara açılı bir pəncərə,
Ayrılıqdan o yana dünya olurmu görən?
Gözlərimin önündə eşqimiz pərən-pərən...

İlk ifaçısı kimi İlhaməni tanıyırdıq. Amma mahnı Flora Kərimova üçün yazılıbmış. Sadəcə olaraq, həmin ərəfədə Flora xanım xaricə gedir və Elza İbrahimova onunçün yazdığı iki mahnını “Bilməzdim”i və “Sən yadıma düşəndə”ni başqa sənətkarlara verməli olur. Elmira Rəhimova “Sən yadıma düşəndə” mahnısını elə gözəl ifa edir ki, Flora xanım o mahnıya bir də qayıtmır.

Gül açar, dünya gülər
Aləmə nur tökülər
Sən yadıma düşəndə.

Sadə, olduqca sadə və anlaşıqlı Azərbaycan dilində yazılmış şeir Elza İbrahimovanın musiqi xalisində neçə rəngə düşüb, neçə cür bərq vurub, tapa bilərsinizmi?

Mən təzədən gələrəm
Sevmək üçün həyata...

Əli Kərimin “Qayıt” şeirinə yazılmış mahnı da elə bil həyatdan cavan köçmüş şairin özünü səsləyirdi:

Həsrrətin araya atdı dağ, dərə
Sönən işıq oldun, batan səs oldun...

Və ya Akif İslamzadənin səsində bir, Gülağa Ağayevin
səsində başqa rəng alan ötən günlər.

O çağlar necə də mənə haydılar,
Könlümə, gözümə şəfəq yaydılar.

Bəxtiyar Vahabzadənin “Elza İbrahimova mahnı janrında
lövhə ustasıdır” fikri bəstəkarın daha bir mahnısında
“Gecələr bulaq başı”nda da təsdiqi tapır.

Bulaq nəğmə dilində
gündüz gördüklərini
gecəyəmi danışır?

Fikir verirsinizsə, Elza İbrahimova bəstələmək üçün
seçdiyi şeirlərin misraları aydın, dəqiq və qafiyələri də
yerində olur. O, qafiyəbaz şairlərin dəbdəbəli, lakin
konkret mənə ifadə etməyən şeirlərinə üz tutmur, həm
mənəsi, həm də qafiyəsi yerində olan şeirlərə nəğmə
bəstələyir. Görünür, bu da onun mahnılarının bitkin,
dolğun təsir bağışlamasında rol oynayır.

Elza İbrahimova əl atdığı şeirin hansı mövzuda
olmasından asılı olaraq, ən orijinal və ən könül oxşayan
çalarda işləyir həmin bəstəni. Məsələn, yəqin mənimlə
razılaşarsınız ki, bəzən bəstəkarlar vətən haqqında
mahnıları yalnız bu mövzuya da müraciət etdiyini
nümayiş etdirmək xatirinə yazır. Ona görə də mahnı nə
qulaqları oxşayır, nə də sonradan yadda qalıb, zümzümə

olunmur. Elza İbrahimovanın “Ey Vətən” mahnısı isə vətənə təmiz, səmimi, ülvə sevgi çağırışıdır. Təsədüfi deyil ki, bu mahnı dahi Rəşid Behbudovun ifasında dünyanı gəzib, odlar yurduna sevgi himni kimi konsertlərin yekununda səslənib.

Nəğmə dolu bir ürəyəm,
Torpağına baş əyərəm
Ey Vətən...
Bir anamdan,
bir də səndən
bu dünyada
doya bilmirəm
Ey Vətən!..

...Ötən il Elza İbrahimovanın 70 yaşı tamam oldu. Və hələ ötən il xalq artisti adını aldı. “Yanan laylaların” səhnələşdirilməsi haqqında Mədəniyyət Nazirliyinin 1993-cü il qərarını isə, bəstəkarın qardaşı Çingiz İbrahimovun dediyimi kimi, “arxivdə toz basıb”.

Çingiz müəllim bizimlə söhbətində bacısının mənzillə bağlı arzusunun gerçəkləşdiyini bildirdi. Lakin “15 il gözləyəndən sonra ev alan bacısının 20 illik həsrətinin göyərmədiyini” dedi. “Bu yaxınlarda Ramiz Heydər yubileyində Elza İbrahimova özü səhnədə bu operanın dörd səhnəsini ifa elədi” deyərək, bəstəkarın heç olmasa bununla öz istəyini reallaşmasını təmin etmək istədiyinə işarə vurdu. Üstəlik, qeyd elədi ki, nazirliyin sözügedən qərarının həyata keçirilməsinə mane olanlar var. “Mətbuatı izləsəniz, Elza xanımın haqqındakı yazıları oxusanız, onların kim olduğunu bilərsiniz”.

Elza İbrahimovanın özüylə əlaqə saxlasaq da, sevimli bəstəkarımızla geniş söhbət etməyə müvəffəq ola bilmədik. Xəstə olduğunu bildirən Elza xanım könlümüzü sındırmaq istəmədi: “sonra danışarıq, yaxşı mı?”

Neynək, təki sağlıq olsun.

[QAYNAQ](#)

O MƏZARDA BİR İŞIQ VAR... – XATIRƏ

AYNUR BABAYEVA



Bu gün söz açacağımız insan əvəzolunmaz bəstələrin müəllifi, Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi Elza İbrahimovadır. 2012-in ci il fevral ayının 11-də dünyasının dəyişən görkəmli sənətkarın yaşasaydı, bu gün düz 75-yasını qeyd edəcəkdə. İtərdim musiqilərinin bezmədən dinlədiyimiz bu şedəvr insanın həyat və yardımçılığına bir daha nəzər salaraq, onu bir daha xalqımıza xatırladaq.

1938-ci il yanvarın 10-da dünyaya göz açan Elza

İbrahimova istedadını erkən yaşlarından göstərdiyindən valideynləri onu musiqi məktəbinə qoyurlar. Daha sonra Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbini və Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova Cövdət Hacıyevin, Qara Qarayevin tələbəsi olur. Onun “Fortepiano və orkestr üçün konsert” adlı diplom işi təkcə müəllimi Qara Qarayev deyil, maestro Niyazi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilib. Bundan sonra yaradıcı fəaliyyətə başlayan bəstəkar Qarabağ mövzusunda “Yanan laylalar” və digər operaların, Bəxtiyar Vahabzadə, Vahid Əziz, Vaqif Səmədoğlu, Rüzgar Əfəndiyeva, Ramiz Heydər və digər şairlərin sözlərinə yazılmış yüzlərlə mahnının müəllifi olub. Maraqlıdır ki, mahnı yazmağa 30 yaşından başlayan Elza xanım ilk addımlarından uğur qazanıb. “Bakının işıqları” adlı mahnısını Şövkət Ələkbərova kimi görkəmli ifaçı oxuyandan sonra məşhurlaşan Elza xanımın bəstələrini daha sonra Akif İslamzadə, Rəşid Behbudov, Oqtay Ağayev, Flora Kərimova, Elmira Rəhimova, Gülağa Ağayev, İslam Rzayev, İlhamə Quliyeva kimi məşhurlar da oxuyub. “Bilməzdim”, “Sən yadıma düşəndə”, “Qayıt”, “Ötən günlər”, “Gecələr bulaq başı”, “Ey Vətən” kimi bir-birindən gözəl mahnıların yaradıcısı olan E.İbrahimova barədə xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə öz fikrini belə bildirmişdi: “Elza İbrahimova mahnı janrında lövhə ustasıdır. O, gözlə görünən dünyanın deyil, görünə bilməyən, içəridən bizi dalğalandıran hisslərin, həyəcanların, bir sözlə iç dünyamızın rəssamıdır”. Ümumiyyətlə, Elza İbrahimovanın fəaliyyətində mahnı

yaradıcılığı əsas yer tutur. Onun özü də gözəl bir şəxsiyyət kimi sənət adamlarının xatirində silinməz iz qoyub.

Elza xanım 1992-ci ildə Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi adına layiq görülmüşdür. 2002-ci ildə prezident təqaüdü. 2008-ci ildə 70-illik yublei münasibəti ilə Azərbaycan və Dağısta respublikasının xalq artisti adına layiq görülmüşdür.

1964-cü ildə Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) bəstəkarlıq şöbəsini bitirmiş Elza İbrahimova musiqi janırının 26-növündə mahnıların bəstəliyib. Onların içində rus və digər xalqların dilində mahnılarda var.

Hələ sağ ikən müsahibələrinin birdə Elza xanımın belə bir söz işlətimişdi: “Kim bilir çətin zamanədir yeni-yeni Verdilər, Tolstoylar, Levitanlar yetişəcək ya yox?”. Bu sözləri işlətmək də bəstəkar yenin yaranan musiqiləri çatışmamazlıqları görüb və “gələcək musiqilərinin necə olacağı sual altındadır” mesajıdır bəlkə də. Elza İbrahimova adı gələndə ilk olaraq xalq artistimiz Akif İslamzadə “Ötən günlərimi qaytaraydılar” ağla gəlir. Ölməz bəstəkar Elza xanım haqqında Akif İslamzadə öz təəssüratlarını bölüşərək “Qafqazinfo”ya bunları deyib: “Mən Elza haqqında nə deyə bilərəm ki... O, artıq öz sözünü deyib. Mənim üçün Elza əvəzolunmaz bir

bəstəkar idi. O, bir məktəb idi. Mən Elzanı sözlərlə ifa edə bilmirəm. Onun “ötən günlərimi qaytaraydılar” mahnısı mənim həyatımda ifa etdiyim ən şədevr musiqidir. Çox danışmaq istəmirəm. Elza mənim qəlbimdə həmişə yaşayacaq”.

Ölümündən bir müddət öncə Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi adına layiq görülmə Elza İbrahimova barədə onun bəstələri ilə öz möhürlərinin vurmuş müxtəlif sənət adamlarının və qardaşı Çingiz İbrahimov öz xatirələri və təəssüratlarını diqqətinizə çatdırırıq.

Elza xanım haqqında ona əziz olan qardaşı Çingiz İbrahimov deyir: “Mən Elzanın ölümü ilə hələ barışa bilmirəm. Demək olar o dünyasını dəyişəndən sonra mən hər gün onun məzarının ziyarətə gedirəm. Onun yoxluğu mənim üçün bir faciədir. Amma nə etmək olar, həyatdır. Bir də onu deyim ki, Elzanın doğum günü Azərbaycan xalqı tərəfindən xatırlanması məni sevindirir. Elzanın doğum günü üçün onun məzarüstü abidəsi qara marmərdən rəyaldə elətdirmişəm. Ölümündən sonra dövlətimiz tərəfindən Elzaya “Mehriban ana” mükafatı verildi. Bu mükafatı mənə təqdim etdilər. Elza öz musiqisi ilə insanları könlündə bir iz qoyub getdi. Elza çox zəngin insan idi. Onun varı-dövləti, məşını, brilliantları, pulu olmayıb. Amma onu var-dövləti şədever əsərləri və zirvədə yer tutan brend adıdır”.

Dahi bəməkari xatırlayandan biri də onun musiqilərinin ən gözəl həyat verən xalq artistimiz Flora Kərimova oldu: “Elza İbrahimova mənim xatirimdə həm yaxşı bəstəkar həm də mükəmməl insan kimi qalıb. Elza İbrahimovanın bəstələdiyi musiqi həm söz müəlifi həm müğnni üçün böyük uğur idi. Yadıma gəlir Elza atasında mənə söhbət edərdi və mənə deyərdi ki, “Flora mən fortopianoğa yaxın getməyə artıq çətinlik çəkirəm. Çünki atam mənim musiqilərimi çox sevirdi. Mənim bəstələdiyim hər bir musiqi onun üçün çox dəyərli idi”.

Onu da deyim ki, Elza çox qururlu qadın idi. Hərdən düşünürəm, o bizə gəlirdi o vaxdı qızı hələ balaca idi. Biz Elzayla oturub saatlarla söhbət edirdik. Elzanın bir xarakteri vardı o, onun evinə gedən hər bir qonağa yemək vermədən burxamazdı. Həddindən artıq təmizkar idi. Bizm Elzayla çox gözəl günlərimiz olub. Onun bəstələrində bir üyan var idi. Elza xanımın bir çox mahnıların mən ifa etmişəm. Onun musqisində olan üsayanı düzgün çadıra bilirdim. Bir çoxları onun mahnılarını oxuyurdu. Amma mənim kimi onun mahnılarındakı düzgünlüyü verə bilmirdlər. Anası onun xəstə idi və Elza ona çox gözəl baxırdı. Yəni həm də gözəl övlad idi. Elzanın sənəti göz qabağındadır”.

Elza İbarihimovanın mahnıları ilə xalqımızın sevimlisinə çevrilən əməkdar artist Teymur Əmrah onun haqqında xatirələrini bizimlə belə bölüşdü: “Elza İbrahimova adı gələndə insan düşünməyə başlayır. Bu insan cox ağır

təbiətli, mənəviyyatı yüksək olan insan idi. Mən Elza xanımı sözlərlə ifadə edə bilmirəm. O, barmaqla sayılacaq qədər gülüb, çünki çox ciddi bir xanım idi. Amma mən ona həmişə zəng vuranda gülürdü. Elza xanım hər insanı da öz ətrafına, evinə buraxan biri deyildi mənimlə isə danışanda tez-tez deyirdi: “Teymur nə zaman vaxtın olsa gəl biz tərəfə”. Mən sizə deyim ki, Elza xanım varlı biri deyildi. Kasıb yaşayırdı. Mən onlara hər zaman gedəndə onun evində çoxlu kitablar görürdüm həm də içlərində “Quran” və digər dini kitablar. Bir dəfə ondan soruşdum Elza xanım siz namaz qılırsınız. O, cavab olaraq “yox” söylədi. İkinci dəfə soruşdum bəs bu çoxlu dini kitablar nədir sizin evinizdə? Görün o, mənə nə cavab verdi: “Mən bu kitabları oxuyuram orda gözəl sözlər var. Amma namaz qılmıram bilirsən niyə? Mənim içim təmizdir. Həyatı boyu heç kimə pislik etməmişəm. Heç kimi ailəsinin dağıtmamışam, pis əməllərim olmayıb. Həyatımı düz yaşamışam”. Bu sözü məni çox tutdu. Xırdalasan gör nə qədər dəyərli bir mənə var. Elza xanım mənə sözləri Vahid Əzizə aid olan “Peşmanam” adlı bir mahnı bəstələmişdi. Amma mən onu hələ ifa etməmişəm. İnşallah bu yaxınlarda ərsəyə gələcək. Sonda demək istəyirəm ki, mən Elza xanımın evində çox olmuşam, birlikdə çörək kəsmişik. Çoxlu xatirələrimiz var. O, mənim qəlbimdə əbədi olaraq yaşayacaq. Tez-tez onun məzarını ziyarətə gedirəm. Mən onun musiqiləri ilə sənətə başlamışam. Dünyaya Elza İbarahimova kimi şəxsiyyət hər zaman gəlmir. O, əbədi bir iz qoyub ayrıldı

aramızdan”.

Bəstəkarının bir çox musiqilərini ifa edən xalq artisti Yalçın Raızazadə: “Mən çox xoşbəxt bir insanam. Çünki, bir çox dahi bəstəkarlarımızla işləmişəm onların içərisində gözəl əvəzolunmaz musiqilərin yaradıcısı Elza İbrahimova da var. Mən Elza xanımın iyirmidən çox mahnısını ifa etmişəm. Hazırda həmin mahnılar fonda durur. Mənim xatirələrim Elza xanım haqqında çoxdur. Onun ölümü məni çox sarsıtdı. Elza xanım çox çətinliklər çəkib. Xatırlıyram ki, 1980-ci ilin sonlarında onun ən pis günləri idi. Maddi olaraq çox çətinlik çəkirdi. O, dönəmlərdə elə mən özüm də işsiz idim. Elza çox qururlu bir xanım idi. Yadıma gəlir, ona qardaşı Çingiz məllim ora bura getdi, çox əlləşdi son vaxtlarda ev aldı. Yanvarın 10-u onun doğum günüdür... Heç xoşlamırdı ad günlərini qeyd etməyi. Amma mən bilirdim onun doğum günü olduğunun və mahnıların məşqini həmin günə salırdım ki, gedim təbrik edim. Mən heç vaxt Elza xanımı unutmaram. O, son nəfəsimə qədər mənim ürəyimdə yaşayacaq”.

Elza İbrahimova haqqında danışmaqla, yazmaqla bitməz sözlər var. Mən bu qədərini yazaraq sizə unudulmaz bəstəkarı az da olsa xatırlada bildimsə, nə xoş mənə.

Sonda demək istərdim ki, uşaqlıqda babamdan eşitdiyim bir söz vardı: “Dünya durduqca durasan bala”. Mən ondan soruşdum ki, insan necə dünya durduqca dura

bilər, zamanı gələndə ölür axı. Cavab olaraq bu cavabı aldım: “Bala gör neçə-neçə dahilər gəlib dünyaya, Nizamilər, Fizulilər, üstündən gör neçə əsir keçib, hələ də yaşayırlar, ya da düşürlər. Dünya durduqca da duracaqlar”. Bu sözlə demək istədiyim Elza İbrahimova da yaratdığı bu şedevr musiqilərlə xalqımızın yaddaşında dünya durduqca duracaq.

QAYNAQ

NAMƏLUM QADIN ELZA...

DEKABR 06, 2013
SEVDA İSMAYILLI



Courtesy Photo

Elza İbrahimova

Belə bir rəsm əsəri var. Ta gəncliyimdən o rəsmə vurğunam. Onu Leonardo da Vinci'nin «Cakonda»sından da çox sevirəm.

Bu, rus rəssam İvan Kramskoyun «Naməlum qadın» («Neznakomka») tablosudur.

Niyə «Naməlum qadın»? Rəssam onu niyə belə adlandırır?

Deyilənə görə, bu xanım rəssam Kramskoyun sevdiyi qadın olub. Amma qadın evli olduğundan rəssam sevdiyini adı ilə çağırmaqdan qorxub. Daha doğrusu, çəkdiyi tabloda hisslərinin üzə çıxacağından çəkinib və əsəri «Naməlum qadın» adlandırır.

3-cü əsrdir ki, Tretyakov Qalereyasında yurd salan bu tablo könülləri oxşayır, reproduksiyaları evlərin divarlarını bəzəyir.

Gəncliyimdə getdiyim evlərin divarlarından asılan bu tablonun tarixçəsini hamıya anladardım. Onu kimin çəkməsini öyrənmədən, rəsmdən boylanın gözəlin kimliyini bilmədən öz divarından asanlar vardı...

Lap Elza xanımın mahnıları kimi...

Kimin yazdığını bilmədən onun mahnılarıyla böyüyən, sevən-sevilən nəsillər kimi.

Niyə bu yazımı «Naməlum qadın» adlandırdım? Ona görə yox ki, Elza xanıma bəslədiyim duyğuların üzə çıxmasından çəkinirəm. Yox, əslində bu yazını ona olan hisslərimi bildirmək üçün yazıram.

Məni duyğulandıran odur ki, Elza xanım bu həyata naməlum qadın kimi gəldi, elə naməlum qadın olaraq da getdi. Heç danışmadı, heç görünmədi, heç varlığını duyurmadi, heç nə ummadı, heç vaxt kiməsə yarınmadı. Heç zaman haqqı qoyub nahaqqın yanında olmadı.

Ancaq musiqisi danışdı. Ancaq mahnıları haray saldı. Hamının ürəyindən xəbər verdi. Hamının yerinə oxudu.

70-80-ci illər gəncliyinin sevimli bəstəkarı olan bu qadın sanki hamının yerinə sevdi, hamının yerinə sevildi, hamının yerinə yaşadı.

Amma hamını sevib-sevdirən bu qadın özü tək-tənha idi... Tənhalığını axıracan qorudu. Heç kəs onu tam tanıya bilmədi. O, bu dünyaya naməlum qadın kimi gəldi, elə naməlum qadın kimi də getdi.

Arzuları ürəyində qaldı. Elza xanımı heç tanımadan bu sözləri inamla deyirəm.

Mahnılarıyla hər kəsdə neçə onilliklər gözəl duyğular oyadan bu qadın dünyadan nakam köçdü. Elza xanım ancaq 70 yaşında mənzil ala bildi.

Elza xanım hələ 1992-ci ildən yazdığı «Yanan laylalar» operasının tamaşasını görə bilmədi. Onu heç kəs dindirmədi. Heç kəs onun ürəyinin səsini dinləmədi.

«Nəğmə dolu bir ürək» ancaq nəğmələrdə açıldı. Nəğmələrdə oxudu.

Və həyatda... Lap rəssam Kramskoyun «Naməlum qadın» tablosu kimi bilinməz qaldı.

Elza xanım bütün bunları bizim acığımıza etdi. Bizim etinasızlığımızın, bizim acımasızlığımızın, bizim qəddarlığımızın acığına etdi.

Biz ona neylədik, amma o, bizə nələr qoyub getdi?!

Bu yükün altından çıxma biləcəyikmi? Bu yükə tablaşacağıqmı? Ya bəlkə yüklə yaşamaq bizim alın yazımızdır?!



Rus rəssamı Kramskoyun "Naməlum qadının portreti" 1883

[QAYNAQ](#)

